

Høringsversjon

Handlingsplan klima og miljø

2026-2030

Innhold

Handlingsplan klima og miljø	1
Innledning.....	3
Oppbygging av planen	3
Finansiering.....	3
Tiltakseffekter	4
Oppfølging av handlingsplanen	4
Forholdet til andre planer	4
Involvering og samarbeid	6
Energi.....	12
Bygg og anlegg.....	18
Transport og mobilitet.....	28
Forbruk	32
Forurensing.....	37
Klimatilpasning.....	45
Naturnøytralitet og arealbruk	50

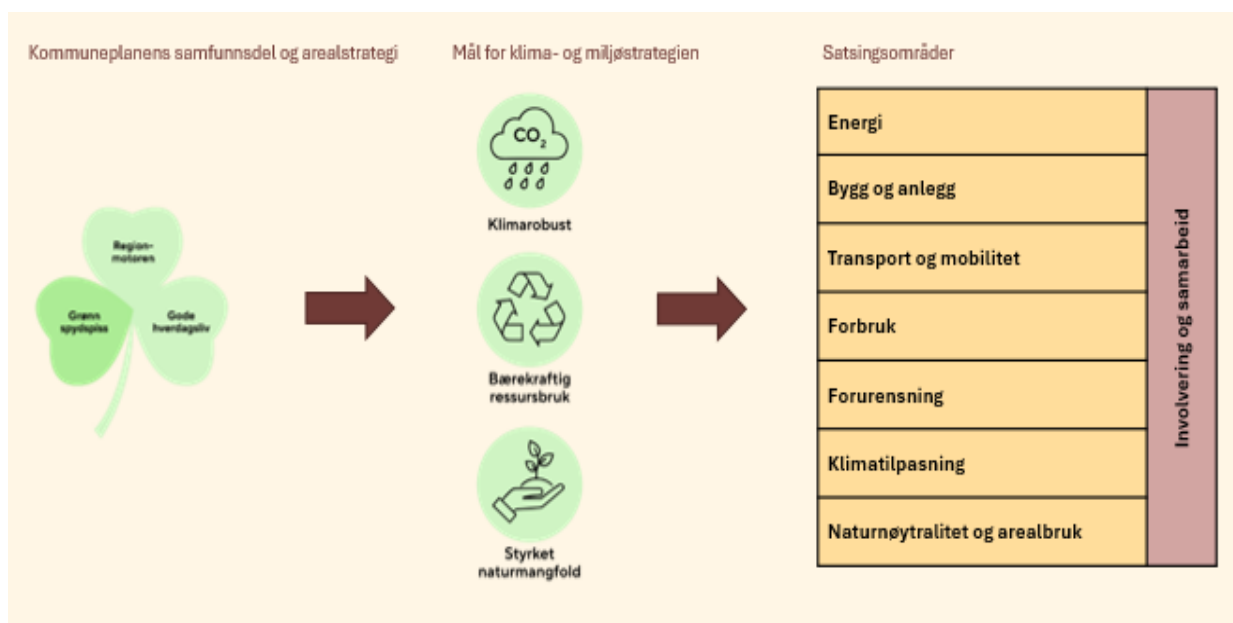
Innledning

Klimastrategi for Stavanger beskriver målområder og hovedsatsinger for Stavanger kommune innen klima og miljø. Denne handlingsplanen for perioden 2026-2030 viser hvilke tiltak som skal gjennomføres i kommende fireårsperiode for å bidra til at målene i [Kommuneplanens samfunnsdel](#) og i Klima- og miljøplanen blir nådd.

Handlingsplanen er basert på de virkemidlene Stavanger kommune rår over. Flere av tiltakene må bli utført av andre eller i samarbeid med andre. I disse tilfellene er det kommunens rolle som er beskrevet som tiltak i handlingsplanen.

Oppbygging av planen

Handlingsplanen følger strukturen til klimastrategi for Stavanger, og er gruppert etter satsingsområdene til strategien; bygg og anlegg, klimatilpasning, forbruk, transport og mobilitet, energi, forurensning og natur og arealbruk. I tillegg er det satt opp tiltak for det tverrgående temaet «involvering og samarbeid», se Figur 1.

Figur 1: Klima- og miljøstrategien kort fortalt, med kobling mot kommuneplanens samfunnsdel

Dette dokumentet utgjør handlingsplanens hoveddel, og gir en oversikt over alle tiltak.

Finansiering

For hvert tiltak er det indikert hvordan tiltaket vil finansieres. De fleste av tiltakene inngår som en integrert del av kommunens virksomhet og finansieres gjennom den årlige budsjettprosessen (handlings- og økonomiplan - HØP). Noen tiltak vil kreve større bevilgninger, og forutsetter eget politisk vedtak. Kommunen vil aktivt søke finansiering fra støtteordninger og programmer som Klimasats, Bionova, Enova og EU-midler for å få dekket en andel av merkostnaden for klima- og miljøvennlige løsninger.

Tiltakseffekter

Handlingsplanen inneholder 144 tiltak. Det enkelte tiltak kan bidra til å nå ett eller flere av hovedmålene i strategien, som er «klimarobust», «bærekraftig ressursbruk» og «styrket naturmangfold». Dette er markert for hvert tiltak, samt om tiltaket vurderes som et unngå, flytte eller forbedre-tiltak, jf. UFF rammeverket, som er beskrevet nærmere i strategien.

Et viktig mål i strategien er å redusere direkte klimagassutslipp i kommunen, og handlingsplanen beskriver også hvilke tiltak kommunen skal arbeide med de neste fire årene for å arbeide med dette målet. Som faggrunnlag til arbeidet med klimabudsjettet og ny handlingsplan har Cicero utarbeidet et [veikart for utslippsreduksjoner](#) i kommunen. Vedlagt handlingsplanen følger et notat som viser hvilke tiltak i veikartet kommunen selv kan gjennomføre, og hvilke tiltak som forutsetter statlige eller regionale virkemidler. Tiltakskostnaden, kr/tonn CO₂-ekv., er også oppgitt her. Klimatiltakseffekten av tiltak som påvirker direkte klimagassutslipp i kommunen følges opp i kommunens klimabudsjetter, som legges frem årlig i handlings- og økonomiplanen.

Oppfølging av handlingsplanen

Status og fremdrift for tiltakene i planen vil gjennomgå årlig med tiltakseierne.

Forholdet til andre planer

I likhet med klima- og miljøstrategien, er klima- og miljøhandlingsplanen sektorovergripende. Aktuelle tiltak innenfor klima og miljø som er relevante i forbindelse med denne handlingsplanen kan derfor i flere tilfeller allerede være godt dekket i øvrig, vedtatt, planverk i kommunen. Som hovedprinsipp blir i utgangspunktet tiltak som inngår i andre vedtatte planer, ikke gjentatt i denne handlingsplanen. Det henvises isteden til disse planene avslutningsvis for hvert satsingsområde. I noen tilfeller henvises det til oppfølging av tiltaksområder i andre sentrale planer som eget tiltak i klima- og miljøhandlingsplanen, der det er vurdert hensiktsmessig for å sikre og synliggjøre at tiltakene i sum dekker bredden av klima- og miljøstrategien. Det er utarbeidet et faggrunnlag for klima- og miljøstrategien og handlingsplanen. Faggrunnlaget gir en kort beskrivelse av innholdet i relevante tilgrensende planer og hvordan de henger sammen med klima- og miljøplanene.

Forklaringer på forkortelsene av kommunens tjenesteområder brukt i tiltakslisten

BMU: Bymiljø og utbygging
BSP: By- og samfunnsplanlegging
HV: Helse og velferd
IoS: Innovasjon og støttetjenester
ISK: Innbygger og samfunnskontakt
OU: Oppvekst og utdanning
ØO: Økonomi og organisasjon
SUKF: Stavanger utvikling KF

Tiltaksliste

Involvering og samarbeid

Nr.	Tiltaksgruppe	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
I1	Samarbeid	Regionalt samarbeid	Som regionmotor vil Stavanger søke samarbeid i regionen om tiltak og virkemidler der det er naturlig, særlig med Fylkeskommunen og kommunene på Nord-Jæren. Dette vil gi lokale tiltak bedre slagkraft og styrke Stavangers mulighet for å nå våre klima og miljømål.		Alle tjenestoområder			drift	
I2	Samarbeid	Stavanger arbeider nasjonalt og internasjonalt for å ivareta kommunens interesser innen klima og miljø	Påvirkningsarbeid for å ivareta kommunens interesser i saker som angår klima og miljø, blant annet gjennom å gi høringsinnspill		BMU; klima og miljø, loS; missions			drift	
I3	Klimanøytrale og smarte byer (Missions cities)	Som en av EUs missions-byer, vil Stavanger pilotere innovative samarbeidsformer med ulike aktører i Stavanger med mål om raskere utslippskutt i samarbeid med eksterne aktører	Etablere, pilotere og implementere en styringsmodell mellom offentlig og privat sektor, med mål om en felles oversikt over klimatiltak i Stavangerregionen og god samordning på tvers av forvaltningsnivåer og involverte parter. (ECT prosjekt). Utforske mulige samarbeidsformer for utvalgte satsingsområder.	2026	loS; innovasjon og digitalisering	Doga, ECT prosjektet	ressurser, samordning på tvers	Midler i ECT prosjektet	
I4	Klimanøytrale og smarte byer (Missions cities)	Vi arbeider strategisk med næringslivet for bærekraftig forretningsutvikling	Stavanger har signert klimakontrakt med EU. Vi til følge opp partnere i klimakontrakten og bedrifter som har signert støtteerklæring til klimanøytrale og smarte byer, og fortsette mobilisering av nye relevante næringslivsaktører.	2024-2030	ISK; næring	Klima- og miljø, Innovasjon og støttetjenester, DOGA..	God kommunikasjon og dialog mellom kommunen og det private næringslivet for å sikre at vi samarbeider om relevante	administrative kostnader. Noen midler til drift utover det??	avhenger av hvilket tiltak det er snakk om

Involvering og samarbeid

Nr.	Tiltaksgruppe	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
							prosjekter og bruker hverandres tid på en god måte. Kommunen må være samlet i dialog med eksterne.		
I5	Reiseliv	Tilrettelegge for et bærekraftig reiseliv	Være en konstruktiv samarbeidspartner for reiselivsaktører i regionen for å sikre et bærekraftig reiseliv. Støtte Region Stavangers arbeid med sertifisering av Stavanger som bærekraftig reiselivsdestinasjon, og rapportere årlig på arbeidet. Arbeide med tiltak for å redusere negative klima- og miljøvirkninger av reiseliv i Stavanger, som å tilrettelegge for at turistene blir lenger og tilrettelegge for miljøvennlige reisealternativ.	Sertifisering som bærekraftig reisemål: 2027	ISK; næring, BMU	Region Stavanger	Arbeide tverrfaglig internt i kommunen. God samordning med eksterne	Interntimer. Prosjektstøtte til Region Stavanger til Bærekraftig reiselivsertifisering: vedtatt 250 000 årlig fra Stavanger kommune i 3 år fra og med 2024. Evt. bidrag til remerking vil fremmes som egen sak.	avhenger av hvilket tiltak det er snakk om
I6	Samarbeid	Delta i relevante nettverk og relevante arenaer innen klima og miljø	Tiltaket omfatter både lokale, nasjonale og internasjonale nettverk, og skal sikre kompetanseoverføring, kunnskapsdeling og samarbeid der relevant. Eksempler på nettverk: Storbynettverk for klima, Storbynettverk for energi, Ifront, Klimanettverk Jæren og Eurocities og nettverk koblet til missions-arbeidet.		BMU; klima og miljø, IoS; missions			drift	

Involvering og samarbeid

Nr.	Tiltaksgruppe	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
I7	Samarbeid	Klima- og miljøpris	Årlig utdeling av en klima- og miljøpris til person, organisasjon eller bedrift som bidrar til å ta vare på natur og miljø og/eller redusere klimagassutslipp i lokalmiljøet		BMU; klima og miljø			Driftsmidler	
I8	FOU	Forskning og Utvikling	Stavanger kommune søker om støtte fra forskningsprogrammer til prosjekter som kan bidra til å nå klima- og miljømålene. Kommunen samarbeider med forskningsmiljøer på FOU-prosjekter der relevant		IoS			Driftsmidler dekker søknadsprosessen	
I9	Eierstyring	Ivareta klima- og miljøhensyn i kommunens eierstyring	Jf. kommuneplanens samfunnsdel skal Stavanger være en grønn spydspiss og regionmotor. Stavanger kommune eier en rekke selskaper, enten alene eller sammen med andre kommuner eller sammen med private aktører. Kommunen vil ivareta klima- og miljøhensyn og fremme kommunens mål på feltet gjennom den ordinære eierstyringen og innarbeide relevante mål i eierskapsmeldingen. Kommunen vil fremme sine målsettinger i forbindelse med utarbeidelse av eierstrategier, gjennom stemmegivning i eierorgan og ellers gjennom den ordinære eierdialogen.		ØO; økonomi og eierskap	BMU klima og miljø	Eierstrategier: Samarbeid med øvrige eiere	Ingen direkte kostnader.	
I10	Kommunikasjon	Utarbeide og gjennomføre kommunikasjonsstrategi innen klima og miljø rettet mot innbyggere	Kommunen skal ha målrettet kommunikasjon/kampanjer innenfor klima og miljø, og ha en bevisst strategi for dette. Ulike kommunikasjonstiltak er relevant innenfor alle satsningsområder i planen. Mer spesifikke kommunikasjonsbehov er oppgitt i de ulike satsingsområdene.		ISK; kommunikasjon			Drift, prosjekter kan også få støtte fra klima og miljøfondet	
I11	Kommunikasjon	Kommunisere fremdrift mot klima- og miljømålene	Utarbeide årlige statusrapporter for klima og miljø og luftkvalitet Utarbeide årlig klimabudsjett Kommunikasjon (kampanjer, etc.) rettet mot eksterne, gjennom klimaStavanger og Stavangerstatistikken		BMU; klima og miljø	ISK kommunikasjon, relevante fagavdelinger		drift	

Involvering og samarbeid

Nr.	Tiltaksgruppe	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
I12	Kommunikasjon	Innbyggerundersøkelse	Jevnlig utføre en innbyggerundersøkelse innen klima og miljø for å evaluere holdninger og kommunikasjonsarbeid		ISK; kommunikasjon			Ca. NOK 200 000 årlig	
I13	Forankring egen virksomhet	Sikre at arbeidet med klima- og miljø er forstått og forankret i kommunens egen virksomhet, og ha rutiner for å sikre dette	Forankre klima- og miljøarbeidet politisk: Sørge for at relevante politiske saksfremlegg inneholder beskrivelse av konsekvenser for klima og miljø Utarbeide og følge opp internt miljøledelsessystem for egen virksomhet Følge opp mål og utvikling for tiltak som settes i planen Ivareta behov for opplæring av medarbeidere og ledere, og videreføre kommunens interne klima- og miljøforum. Arbeide tverrfaglig i organisasjonen		BMU; klima og miljø	ØO organisasjon og virksomhetssstyring		drift	
I14	Rettferdig omstilling	Rettferdig omstilling som en del av kommunens klima- og miljøarbeid	Søke å ivareta rettferdig omstilling ved gjennomføring av Klima- og miljøtiltak, f eks ved å samarbeide med områdesatsing Stavanger og frivilligheten/relevante organisasjoner mtp. kommunikasjon, mulige pilotprosjekter og tiltak. Vurdere klima- og miljøtiltakenes konsekvens for ulike samfunnsgrupper Innretning av støtteordninger rettet mot befolkningen skal søke å ivareta grupper som har ekstra behov for tiltaket. Kommunikasjonsplanen for støtteordninger skal søke å forhindre utilsiktede skjevheter i hvem som får tilgang til informasjonen		BMU; klima og miljø	Områdesatsing		Drift. Kan søke støtte fra klima og miljøfond/ investeringsmidler klima og miljø for spesifikke prosjekter	
I15	Rettferdig omstilling	Samarbeid med Stavangers vennskapsbyer om aktuelle klima- og miljøprosjekt	Stavanger kommune har samarbeidet om klimavoteprosjekter i Antsirabe, Madagaskar, og Nablus, Palestina. Kommunen vil fortsatt samarbeide med vennskapsbyene om aktuelle prosjekter innen klima og miljø.	Løpende	BMU; klima og miljø		Krig og politisk uro kan utfordre fremdrift i prosjektene	Inntil kr 100 000,-/by	

Involvering og samarbeid

Nr.	Tiltaksgruppe	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
I16	økonomi	Forvalte kommunens klima- og miljøfond	Kommunen har et eget fond dedikert til klima og miljø. Midlere i fondet skal benyttes til utadrettede tiltak som et ledd i å nå målene i klima- og miljøstrategien. Aktuelle tiltak vil vurderes årlig, og legges frem for politisk behandling. Historisk har midlene blant annet blitt brukt til støtteordninger for kjøp av varmepumper, rentbrennende ovner, elsykler, ENØK tiltak i landbruket mm.		BMU; klima og miljø			Iht. avsatte rammer i HØP	
I17	økonomi	Forvalte kommunens investeringsmidler innen klima og miljø	Kommunen har investeringsmidler dedikert til klima- og miljøtiltak i egen virksomhet. Kommunen har ambisiøse mål, og midlene brukes for å sikre omstilling i egen organisasjon. Historisk har midlene blitt brukt til blant annet ENØK-tiltak, sykkeltilrettelegging ved formålsbygg og overgang til elektrisk bil - og maskinpark. Aktuelle tiltak vil vurderes årlig, og legges frem for politisk behandling.		BMU; klima og miljø			Iht. avsatte rammer i HØP	
I18	økonomi	Utforske ulike finansieringsmuligheter for klima- og miljøtiltak	Det er ulike måter for kommunen å finansiere klima- og miljøprosjekter. Kommunen utforsker slike muligheter og kan pilotere nye finansieringsmodeller, for eksempel for offentlig-privat samarbeid eller resultatbasert finansiering.		ØO; økonomi og eierskap			drift	
I19	Anskaffelser	Bruke offentlige anskaffelser som et virkemiddel for å nå kommunens klima- og miljømålsettinger	Sikre oppfølging av lov og forskrift om offentlige anskaffelser og interne føringer, i samarbeid med tjenesteområdene, ved anskaffelser. Gi råd i anskaffelser med særskilt potensial innen klima- og miljø, og ha fokus på kompetansebygging i organisasjonen. Arbeide for å sikre tilstrekkelig ressurser i organisasjonen for å ivareta behovet.		ØO; anskaffelser	Alle tjenestområder	Ressurser og kompetanse	drift	Unngå, flytte, forbedre

Relevante tilgrensende kommunale planer innenfor satsingsområde involvering og samarbeid:

- [Næringsstrategi 2021-2030](#)
- [Handlingsplan for næring i Stavanger 2024–2025](#)

- [Handlingsplan frivillighet](#)
- [Kommunikasjonsstrategi](#)
- [Temaplan for arrangementer](#)
- [Temaplan for kunnskapsbyen Stavanger](#)
- [Forskningsstrategi 2023 -2034](#)
- [Organisasjonsstrategi for Stavanger kommune](#)

Energi

Tiltaksnr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
E1	Systematisere energimerker og energikartlegginger for alle kommunale virksomheter	Etablere en felles struktur og digital løsning for innsamling, lagring og oppdatering av energimerker og energikartlegginger på tvers av alle kommunale bygg og virksomheter	2026-2030	BMU; eiendom		Økonomiske rammevilkår, ressurstilgang	Driftsmidler	unngå, flytte forbedre
E2	Redusere behovet for levert energi og effekt i kommunens bygningsmasse	Gjennomføre hensiktsmessige og lønnsomme energioppgraderingstiltak i form av optimalisering av klimaskjerm, effektivisering av tyngre teknisk utstyr og lokal energiproduksjon	2026-2030	BMU; eiendom		Økonomiske rammevilkår, ressurstilgang	Krever prioritering i HØP utover det som dekkes av ordinær drift og vedlikehold	unngå, flytte forbedre
E3	Krav til energimerking ved nye leieforhold	Det skal alltid stilles krav til energimerke C eller bedre ved inngåelse av nye leieavtaler for lokaler, bygg og boliger. Energimerke C skal også etterstrebes ved fornyelse og reforhandling av eksisterende leieavtaler. Fossilfri oppvarming er et krav	2026-2030	BMU; eiendom		Økonomiske rammevilkår, ressurstilgang	Driftsmidler	unngå, flytte forbedre
E4	Forvalte tilskudd til energieffektivisering av bygg	Utrede og vurdere å etablere støtteordning for energieffektivisering/ENØK og	2026-2030	BMU; klima og miljø	ISK næring (ved støtteordninger)	Økonomiske rammevilkår, ressurstilgang	Midler gjennom klima- og miljøfond, vedtas	unngå, flytte forbedre

Tiltaksnr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
		fornybar energi for husholdninger, borettslag og næringsbygg - som supplement til Enovas ordninger			rettet mot landbruk)		årlig gjennom saksfremlegg	
E5	Øke energieffektiviteten i vann- og avløpsanleggene	Sørge for energieffektiv drift av kommunens vann og avløpsanlegg i tråd med planene "Vann i Stavanger 20204-3035"	2026-2030	BMU; VAR			Driftsmidler	unngå
E6	Gjennomføre informasjonskampanjer som bidrar til lavere energibruk og reduserte effektopper	Informere om relevante støtteordninger. Informasjonskampanje om energitiltak som reduserer energiforbruk og effektopper, f.eks. rettet mot frivillige som leier bygg av kommunen	2026-2030	BMU; klima og miljø			Ordinær drift samt eventuelt midler gjennom klima- og miljøfond, vedtas årlig gjennom saksfremlegg	unngå
E7	Delta i fleksibilitetsmarkeder der hvor det er lønnsomt og hensiktsmessig for offentlige bygg	Et fleksibilitetsmarked er et marked der aktører får betalt for å øke, redusere eller flytte strømforbruk eller -produksjon for å avlaste nettet når kapasiteten er presset. Dette gjør at nettselskapene kan håndtere effektutfordringer uten å bygge ut dyrt nett, og utnytte eksisterende kapasitet mer effektivt. Det vil bli utført en kartlegging av hvilke bygg som kan delta i fleksibilitetsmarkeder gjennomføre prosjekter som er lønnsomme	2026-2030	BMU; eiendom		Økonomiske rammevilkår - EPC kontrakter en mulighet.	Driftsmidler	forbedre
E8	Smart styring av offentlig ladeinfrastruktur og endestasjonsladere for å flytte ladeforbruk til	Følge utviklingen og gjennomføre pilotprosjekt for å utnytte ladeinfrastruktur og parkerte kjøretøys batterikapasitet for	2026-2030	BMU; eiendom	BMU; IoU; IoS; innovasjon og digitalisering		Mulighet for ekstern støtte vurderes	forbedre

Tiltaksnr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
	perioder med lav belastning i strømmettet	potensiell bruk til strømmettet (V2G)						
E9	Kommunen gjør tiltak som bidrar til de kollektive energiløsningene i regionen, der det er formålstjenlig	Kommunen skal bidra i utvikling og gjennomføring av kollektive energiløsninger i regionen der dette er formålstjenlig. Dette innebærer å støtte samarbeid, planprosesser og pilotprosjekter som fremmer felles løsninger for produksjon, lagring og deling av fornybar energi. Kommunen skal prioritere tiltak som gir effektiv ressursutnyttelse og styrker et robust, regionalt energisystem	2026-2030	BMU; eiendom, BSP; byutvikling	BMU; loU, VAR, utbygging	Følges opp i prosjektene	Ordinær drift, tiltak for egne bygg finansieres gjennom prosjektene (jf. prosjektmodeller)	flytte
E10	Evaluerer behovet for å oppdatere den interkommunale strategien «Strategi for energi- og varmeløsninger i Rennesøy, Randaberg, Sola, Stavanger, Sandnes, og Bybåndet sør med Klepp og Time»	Stavanger kommune skal ta kontakt med Lyse og aktuelle kommuner for å avklare behov for å få oppdatert planen og mulig samarbeidsform.	2026-2030	BMU; tverrfaglig energigruppe			Ordinær drift	
E11	Kommunen skal styrke samordningen mellom energiplanlegging og byutvikling gjennom bedre kunnskapsgrunnlag og felles verktøy	Kommunen skal utvikle et felles kunnskaps- og planleggingsgrunnlag i samarbeid med regionale energiaktører for å styrke samordningen mellom energiplanlegging og byutvikling. Dette skal omfatte samlede data om termisk og elektrisk energi samt lokal energiproduksjon. Dette vil bli presentert i et	2026-2030	BMU; klima og miljø	BSP; byutvikling, IKS; næring, BMU; eiendom		Ordinær drift	unngå

Tiltaksnr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
		helhetlig kart- og analyseunderlag (energiplanleggingsverktøy)						
E12	Stavanger kommune skal sikre at all innkjøpt energi til egne bygg fortsatt ikke er fossil	Fra og med 01.01.2025 er all kjøpt energi til kommunens bygg fossilfri. Det skal arbeides for at dette videreføres	2026-2030	BMU; eiendom			Ordinær drift	forbedre
E13	I kommunens prosjekter skal det utredes i hvilken grad energi kan produseres lokalt	Mulighet for lokal energiproduksjon skal inngå som en del av beslutningsgrunnlaget ved vurdering av energiløsning	2026-2030	BMU; eiendom	BMU; utbygging	Følges opp i prosjektene	Tiltak for egne bygg finansieres gjennom prosjektet (jf. prosjektmodeller)	flytte
E14	Utvikle og vurdere områdetiltak for overgang til fornybar energi, inkludert innovative løsninger og pilotprosjekter, og legge til rette for gjennomføring av aktuelle initiativer	For å muliggjøre dette skal dagens situasjon kartlegges, relevante fornybare ressurser vurderes og muligheter for samspill i området analyseres. Helhetlige energianalyser skal identifisere potensialet for felles løsninger og innovative piloter for omstilling til fornybar energi	2026-2030	BMU; klima og miljø	BSP; overordna plan, BMU; eiendom		Ordinær drift	flytte
E15	Støtte arbeid for økt fornybar energiproduksjon og utnyttelse av lokale fornybare energiresurser	Støtte overgang fra naturgassbruk til biogass. Bidra til økt utnyttelse av husdyrgjødsel til biogassproduksjon. Tilrettelegge for økt solenergi og bruk av varmepumper i prosjekter hvor det vurderes som hensiktsmessig	2026-2030	BMU; klima og miljø, eiendom, ISK; næring (biogass)	BSP; overordna plan		Ordinær drift	flytte
E16	Følge opp solkartlegging av kommunale bygg og sikre at minimum alle prosjekt	Aktuelle prosjekter gjennomføres ifm. nødvendige vedlikehold og oppgraderingsprosjekter ved byggene	2026-2030	BMU; eiendom		Forutsetter finansiering i HØP	Krever HØP finansiering	flytte

Tiltaksnr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
	der sol gir en positiv avkasting gjennomføres							
E17	Økt kunnskap og samarbeid for redusert bruk av og utslipp fra bruk av F-gasser i kraftforsyningen	SF ₆ -gass (sulfurheksafluorid) er en kraftig klimagass som inngår i det kommunefordelte utslippsregnskapet. Gassen har til nå vært mye brukt som isolasjonsgass i store koblingsanlegg i strømmettet. EU har ulike sluttdatoer på bruk av SF ₆ i nye strømbrytere og koblingsanlegg mellom 2026 og 2032, avhengig av spennings- og strømnivå, og bransjen jobber med å utvikle mer miljøvennlige og pålitelige alternativer	2026-2030	BMU; klima og miljø	Lnett og Statnett	Tid	Ordinær drift	forbedre
E18	Bidra i arbeidet for å realisere CCS-anlegg og en næringskjede for CCS i regionen	Kommunen skal bidra konstruktivt for å realisere CCS-anlegg i Rogaland, med mål om et bærekraftig forretningsgrunnlag. Kommunen vil i samarbeid med andre aktører i regionen se på muligheter for å etablere en næringskjede for CCS i regionen for små og mellomstore bedrifter	2026-2030	ISK; næring, BMU, IoS; innovasjon og digitalisering		Rammebetingelser for lønnsomhet og drift må være på plass	I ECT (Enabling City Transformation)-prosjektet Empowered Governance skal Stavanger kommune levere en arbeidspakke rundt restutslipp. Denne skal være et forslag til styringsmodell for å jobbe med større samfunnsutfordringer. Næringsavdelingen i Stavanger kommune har søkt Regionalt næringsfond om støtte til å utvikle et veikart for	unngå

Tiltaksnr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
							karbonfangst og lagring i Rogaland. Søknaden på kr 1 mill. er innvilget, og veikartet skal produseres i løpet av 2026	
E19	Sikre at kommunens ansatte vet hvordan de kan redusere energibruken på jobb	Stavanger kommune skal spare strøm. Det skal sikres at de ansatte i virksomhetene vet hvordan de kan bidra til dette. Dette kan omfatte kommunikasjon om for eksempel hensiktsmessig bruk av oppvarming med panelovner som har egen termostat, slukking av lys som ikke er automatiske når man forlater rommet eller hvordan man kan melde fra om behov i teknisk driftsportal og å unngå unødvendig bruk av energikrevende KI	2026-2030	BMU; eiendom	IoS; kommunikasjon		Ordinær drift	unngå

Relevante tilgrensende kommunale planer innenfor satsingsområde energi:

- [Temaplan for eiendom 2025 – 2041](#)
- [Vann i Stavanger 2024-2035](#)

Bygg og anlegg

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	U F
B1	<i>Materialer:</i> Arbeide frem grenseverdier for CO ₂ i EPD i bygge- og anleggsmaterialer for bruk i kommunale anskaffelser. Dersom 1-3 materialtyper er dominerende for CO ₂ -ekv. utslipp, bør tildelingskriterier vurderes	Utarbeide et lokalt tilpasset vedlegg med fastsatte grenseverdier (CO ₂) for EPD i ulike byggematerialer for bruk i våre bygg- og anleggsanskaffelser. Kostnadsvurderinger skal inkluderes og behov for revisjon av vedlegget skal vurderes årlig. Vurdere politisk behandling før iverksetting i kommunens anskaffelser. Arbeidet vil bygge på erfaringer og metodikk fra andre offentlige oppdragsgivere	2026-2027	BMU; klima og miljø (ansvar for å koordinere utarbeidelse)	Oppfølging: BMU og SUKF for alle bygge- og anleggsprosjekter og anskaffelser.	Grunnlag inn i prosjektenes konkurranser	Interne timer for utarbeidelse. Kostnader ved tiltaket skal innhentes fra Oslos erfaringer og markedsdialog. Oppfølging av kravet finansieres gjennom prosjektene (jf. prosjektmodeller)	flytte
B2	<i>Utslippsfritt:</i> Sikre at kommunale bygge- og anleggsplasser er utslippsfrie	Stavanger kommune har signert storbyerklæring om utslippsfrie kommunale bygge- og anleggsplasser fra 2025. Sikre at det stilles krav eller tildelingskriterier for å nå målet om utslippsfrie bygge- og anleggsplasser i samband med kommunens anskaffelsesprosesser. Unntak kan gis i tilfeller der utslippsfrie alternativer ikke er mulig. Sikre oppfølgingssystem i relevante enheter for etterlevelse i henhold til avtalene.		BMU; prosjektledere innen bygg og anlegg; SUKF	BMU og SKUF for alle bygge- og anleggsprosjekter og anskaffelser	Grunnlag inn i prosjektenes konkurranser	Finansieres gjennom prosjektene (jf. prosjektmodeller)	forbedre
B3	<i>Utslippsfritt:</i> Arbeide for at bygge- og anleggsplasser i hele kommunen, også private, er utslippsfrie innen 2030	Kommunen kan fastsette forskrift etter forurensningslovens § 9 om å påby bruk av nullutslippsløsninger og biogass på bygge- og anleggsplasser. Kommunen skal etablere prosjektorganisering og prosjektplan for arbeidet i løpet av 2026, med sikte		BMU; Klima og miljø	ISK; kommunikasjon, ØO; Anskaffelser, BSP; byggesak (tilsyn)	politisk vilje, dialog med markedet, ressurser til tilsyn	Vil ses på i forbindelse med prosjektet	forbedre

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	Uff
		på innføring av lokal forskrift for utslippsfrie bygge- og anleggsplasser i hele byen med opptrapping mot 100 prosent utslippsfritt. Etablere oppfølgingssystem for å sikre etterlevelse.						
B4	<i>Utslippsfritt:</i> Tiltak for å redusere utslipp fra entreprenørens transport til og fra kommunale bygge og anleggsplasser	Arbeide for at entreprenørers transport er utslippsfri. Vurdere at det stilles krav eller tildelingskriterier for å nå målet om utslippsfri transport i samband med kommunens anskaffelsesprosesser, og sikre etterlevelse i henhold til avtalene.		BMU; klima og miljø	Oppfølging: BMU og SUKF alle bygge- og anleggsprosjekter og anskaffelser.		Ivaretas gjennom utformingen av offentlig anskaffelse	flytte
B5	<i>Masser:</i> Sikre god massehåndtering i kommunens anleggs- og byggeprosjekter	Samtlige prosjekter skal legge ressurspyramiden for masser til grunn i sitt arbeid: 1. Reduksjon, 2. Gjenbruk, 3. Materialgjenvinning 4. Utfylling 5. Avfallsdeponering. Dette innebærer blant annet at vi * Under konsept- og utviklingsfasen skal gjennomføre geologiske undersøkelser for å sikre bra beslutningsgrunnlag, jobbe for minsket masseuttak og planlegge for gjenbruk av masser på tomten. * Under prosjekteringen skal planlegging for minsket masseuttak med mindre og mer presis graving, smalere grøfter med mer. * Under gjennomføringen skal bruke overskuddsmasser som en ressurs for materialgjenvinning der det er mulig. F.eks. karbonatisering av betong før gjenbruk, sikre at masser gjenbrukes hos entreprenør eller kjøre dem til gjenbruk i vaskeanlegg. * Innenfor anlegg skal det lages system for gjenbruk av masser som omfatter veileder for bruk av		Utarbeidelse av rutiner: BMU; klima og miljø. Oppfølging: BMU og SUKF alle bygge- og anleggsprosjekter	ØØ; anskaffelser	Iht. system og løsning for gjenbruk av masser (må etableres)	Kostnadsbesparende	unngå

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	U F
		gjenbruksmasser i grøft, oppbygging og veikropp. Systemet skal også omfatte sorteringsfraksjoner og evt. behov for knusing.						
B6	<i>Masser:</i> Det skal jobbes for å finne og avsette arealer for massemellomlager	Dette gjelder både midlertidige og permanente massemellomlager for løsmasser og fyllitt. Det skal arbeides med å sette av tilstrekkelig areal til håndtering av overskuddsmasser innenfor kommunen og interkommunalt. Herunder mellomlagring, masseinntak og sorteringsanlegg.		BSP; overordnet plan	BMU; klima og miljø, IoU, utbygging		Ordinær drift, med mindre det blir behov for tomtekjøp	unngå
B7	<i>Masser:</i> Kommunen skal arbeide for at det opprettes en driftsorganisasjon for kommunale massemellomlager	Det er behov for egne massemellomlager for fyllitthåndtering i kommunal regi. Denne må ligge innenfor fyllittsonen i Stavanger kommune. Det bør opprettes kommunale massemellomlager. For Stavanger og regionen (Nord-Jæren) vil det være en fordel å ha flere areal/tomter å spille på for å få et mest mulig robust, fleksibelt og miljøvennlig system for håndtering av masser fra bygge- og anleggsprosjekt i hele kommunen.		BMU; klima og miljø, utbygging (anleggsprosjekter)		Sikre intern finansiering utover det klima og miljø dekker innledningsvis	Tomtekost + drift	unngå
B8	<i>Masser:</i> Kommunen skal virke for at det opprettes en driftsorganisasjon for interkommunale/regionale massemellomlager	Når areal er avsatt for interkommunale/regionale massemellomlager må det opprettes en ansvarlig driftsorganisasjon.		BMU; klima og miljø	BMU; juridisk		Tomtekost + drift	unngå
B9	<i>Prosjektutvikling:</i> Vurdere omfangsreducerende løsninger i alle anleggsprosjekter, i behovs- eller tidligfase av prosjektet.	Vurdere hva en kan gjøre for å redusere omfanget av anleggsprosjektene. Dette gjelder for VA, Veg og trafikk, Idrett og utemiljø. Vurdere enklere løsninger, som for eksempel gravefrie metoder eller gjøre gode trasevalg. Jf. UFF-prinsippet har «unngå» høyest prioritet.		BMU; utbygging ved anleggsprosjekter, IoU, SUKF	Behovseiere (VAR, IoU) Oppfølging: BMU og SUKF i alle anleggsprosjekter med anskaffelser.	Jf. prosjektmodellenes faseinndeling	Kostnadsbesparende Finansieres gjennom prosjektene (jf. prosjektmodeller)	unngå

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	U F
B10	<i>Forvaltning:</i> Følge opp temaplan for eiendom og sikre verdibevarende vedlikehold av kommunens egne bygg og anlegg.	Bærekraftig vedlikehold av bygg og anlegg øker levetid og er besparende for natur, miljø og økonomi i det lange løp.		BMU; eiendom			Finansieres over driftsbudsjett til Eiendom.	unngå
B11	<i>Forvaltning:</i> Kommunen ser helhetlig på eiendomsporteføljen sin koblet mot eksisterende og kommende behov i virksomheten. Som hovedregel bør arealbehov ivaretas gjennom transformasjon av eksisterende bebyggt areal for kommunens bygge- og anleggsprosjekter.	Unødvendige utbygginger unngås ved å forlenge levetiden til eksisterende bygninger og infrastruktur. Å forlenge levetiden til bygg og infrastruktur er et effektivt tiltak for å verne natur, miljø og klima og unngå å produsere avfall. Bygningsmasse og infrastruktur skal vurderes for flerbruk, samlokalisering eller transformasjon til nye funksjoner.		BMU; eiendom, VAR, IoU (bygg- og anleggseiere)	Behovseiere i tjenesteområdene, Bygge- og anleggsprosjekter i BMU og SUKF	Gode vurderinger av bygg- eller anleggseiere i behovsfasen sikrer at unødvendige utbygginger unngås Jf. prosjektmodell investerings-prosjekter 3.1.3 og 3.1.4, eller prosjektmodell programområder	Drift / kostnadsbesparende	unngå
B12	<i>Forvaltning:</i> Kommunen gjør tiltak for å gjenbruke allerede utbygde arealer i egne bygge- og anleggsprosjekter for å beskytte arealer som er viktige for naturmangfold, økosystemer, karbonlagring, klimatilpasning og matsikkerhet.	Kobles til pågående arbeid med naturnøytralitet og naturregnskap, rutiner og verktøy i kommunen. Etablere måltall som prosent av utbygging på tidligere utbygget areal for kommunens bygge- og anleggsprosjekter. Bygge på erfaringer fra FutureBuilt forbildeprosjekter med naturkalkulator for plan- og byggesaker, samt sirkularitet og klimagassberegninger for landskapsprosjekter.		BMU; eiendom, IoU, klima og miljø	BSP		drift	unngå
B13	<i>Forvaltning:</i> Stavanger kommune skal ha tilgang til ombrukslager og -løsninger for å legge til rette for formidling av	Stavanger kommune har lager med tilhørende funksjoner (verksted, transport mm) og digital database for ombruk av møbler, inventar og IT-utstyr i kommunens egen virksomhet. Det må sikres tilgang til areal og løsninger for å		BMU; ombruksansvarlig, driftsleder	BMU; klima og miljø, BSP; FutureBuilt		Drift / kostnadsbesparende	unngå

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
	ombruksmaterialer i egen virksomhet.	inkludere andre bygg- og anleggsmaterialer. Stavanger kommune skal bidra til felles ombrukslager og -løsninger for å bygge opp verdikjeden for ombruk i regionen, i samarbeid med fylkeskommunen, nabokommuner og næringslivet.						
B14	<i>Forvaltning:</i> Følge opp kommunens bruk av kjølemedier i egne anlegg. Ved utskifting av anlegg skal det fortsatt sikres overgang til naturlige kjølemedier, eller kjølemedier med lav GWP der naturlige medier ikke er teknisk mulig.	F-gasser som brukes som kjølemedier kan ha svært høy klimabelastning, dersom de lekker ut til atmosfæren. Livslengden på en varmepumpe er omtrent 15-20 år. Når anleggene skal skiftes ut, går kommunen over til anlegg som bruker naturlige kjølemedier eller kjølemedier med betydelig lavere potensial for klimaeffekter.		BMU; eiendom	BMU; klima og miljø	Tid	Overgangen skjer når det er behov for oppgradering av anleggene. Finansieres over driftsbudsjett til eiendom.	flytte
B15	<i>Regulatoriske vilkår:</i> Delta i påvirkningsarbeid for å fremme gode regulatoriske vilkår for transformasjon og ombruk av bygg.	I forbindelse med kommunens arbeid som en av 112 europeiske byer i EUs Mission Cities, som arbeider for å bli klimanøytrale innen 2030, er det opprettet en arbeidsgruppe for ombruk av bygg. Dette skal være en samarbeidsarena for å finne ulike virkemidler for å fremme ombruk av bygninger. Gruppen vil blant annet se på regulatoriske barrierer for økt ombruk og være en pådriver for regulatoriske endringer.		IoS; missions	Arbeidsgruppe ombruk av bygg		Drift + evt. EU midler	
B16	<i>Innovasjon:</i> Stavanger kommune skal være en FutureBuilt kommune, eller delta i tilsvarende innovasjonsprogram.	FutureBuilt er et nasjonalt innovasjonsprogram, kompetanse- og samarbeidsarena. FutureBuilt har kvalitetskriterier som angir et ambisjonsnivå som ligger godt i forkant av vanlig praksis og lovpålagte ytelser. Bidra til at FutureBuilt blir en regional samarbeidsarena. FutureBuilt brukes som prosess- og porteføljestyingsverktøy med etablerte målbaner for klimagassutslipp, sirkularitet og natur.		BSP; seksjon byarkitekten	BSP, BMU, SUKF Evt. samarbeid med Rogaland fylkeskommune og nabokommuner		Drift Grunnfinansiering for prosjektleder og årskontingent fordeles mellom BSP og BMU. I videre drift vurderes bidrag fra eksterne samarbeidspartnere,	unning å flytte, forbedre

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UF F
							tilskuddsmidler og evt. prosjekter.	
B17	<i>Porteføljestyling:</i> Det innføres porteføljestyling med målkurver for kommunens egne byggeprosjekter. Prosjektene som helhet skal være i tråd med målkurvene som skal etableres for klimagassutslipp, sirkularitet og naturnøytralitet.	Det skal brukes et underlag som viser målbaner med tallfestede rammer for klimagassutslipp, sirkularitet og naturnøytralitet for kommunens byggeprosjekter i BMU og SUKF. For klimagassutslipp skal det settes målsetninger per bygningskategori. Underlaget skal beskrive viktige aspekter for å nå målene, og hvordan måle og rapportere. Målbanen brukes til porteføljestyling internt og til visualisering i saksfremlegg. Som en del av porteføljen skal det inngå minst ett forbildeprosjekt.		BMU; eiendom og klima og miljø for underlaget og løsning for rapportering, byggeprosjektene for måling av krav i prosjektene	BSP; FutureBuilt, BMU og SUKF; alle byggeprosjekter	Henvvisning til underlaget skal innarbeides i Eiendom sine prosjekterings-anvisninger og følges opp gjennom prosjektfasene til bygge- og forvaltningsprosjekter, samt i forespørselsgrunnlag. Prosjektene skal oppdatere beregninger gjennom prosjekteringsfasene for å sikre riktig grunnlag for gjennomføringsfasene. Nøkkeltall for prosjektet rapporteres i kommunens etablerte løsning for oppfølging av prosjektkrav.	Interne timer for å lage underlaget og rapporteringsløsning, rådgivertimer for beregninger i prosjektene.	ung å, flytte for bedre
B18	<i>Behovsavklaring:</i> Kartlegge mulige omfangsreducerende, fleksible og sambruksløsninger i behovsfasen av kommunens byggeprosjekter, som grunnlag for utviklingsfasene.	Dersom man ikke kan unngå å bygge, konsentrer arealbruken gjennom flerbruk og samlokalisering av funksjoner og tjenester. Bygg mindre når det først bygges, samt for fleksibilitet, endringsdyktighet og demontering.		Behovseiere i tjenestoområdene, BMU; eiendom	BMU; utbygging og eiendom gjennom prosjektene	Jf. prosjektmodell investerings-prosjekter eller prosjektmodell programområder	Trolig kostnadsbesparende Finansieres gjennom prosjektene (jf. prosjektmodeller) for prosjekter som vedtas	

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	U F
B19	<i>Behovsavklaring:</i> For kommunens behov for bygg der hvor det finnes eksisterende bygg på tomten, skal det gjennomføres en vurdering for å avgjøre hva som er det miljømessig og kostnadmessig beste alternativet ift. spørsmålet om fortsatt vedlikehold og reparasjon, grad av rehabilitering eller rivning i et livsløpsperspektiv.	Livsløpsanalyse og -kostnader (LCA, LCC) utføres slik at investeringen viser bærekraft og lønnsomhet ved forvaltning, drift, vedlikehold og avhending av eiendommen. Enkle analyser gjøres i tidligfase for å synliggjøre klima- og naturkonsekvens av alternativene ift. livsløpskostnader.		BMU; eiendom (byggeier, forvalter), behovseier (tjenesteområdene)	BMU, alle byggeprosjekter	Iht. vedtatte prosjektmodeller	Trolig kostnadsbesparende	unngå
B20	<i>Prosjektutvikling:</i> Kommunens byggeprosjekter som har egen HØP-linje skal oppfylle krav til BREEAM-sertifisering (eller tilsvarende sertifiseringsordning) med minimum klassifiseringsnivå "Good", der hvor kost-nytte-analyser viser at dette er hensiktsmessig i et livsløpsperspektiv. Anbefaling om sertifisering tas i konseptvalg (BP1) og endelig valg i prosjektforslag (BP2) i HØP.	BREEAM, eller tilsvarende tredjepartssertifisering, brukes som prosess- og styringsverktøy for å oppnå overordnede mål i kommunen, og som grunnlag for prosjektets klima- og miljømål. Det lages en strategi for de ulike formålsbyggene, med relevante kvaliteter (emner og poeng) som ivaretar kommunes bygg i et livsløpsperspektiv. Det viktigste er et hensiktsmessig sertifiseringsnivå basert på kost/nytte i et livsløpsperspektiv, og ikke nødvendigvis å oppnå høye sertifiseringsnivå.		BMU; eiendom og klima og miljø for underlaget, byggeprosjektene for oppnåelse	Behovseiere i tjenesteområdene, BSP; FutureBuilt	Det bør gjennomføres en analyse av kost/nytte fra tidligere BREEAM-sertifiseringer av kommunens bygg, samt hvilket nivå byggene oppnår i henhold til gjeldende BREEAM-NOR manual med kravene som stilles i kommunens funksjonsbeskrivelser/prosjekteringsanvisninger. Analysen kan også vurdere hvorvidt kommunens prosjekter er i henhold til EUs klassifiseringssystem for bærekraftige økonomiske aktiviteter (taksonomien).	BREEAM sertifisering har en kostnad, men forventet økt kvalitet i bygging og drift vil være kostnads-besparende for kommunen over byggets levetid. Finansieres gjennom prosjektene (jf. prosjektmodell investeringer)	unngå, flytte, forbedre

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	Uff
B21	<i>Prosjektutvikling:</i> Kartlegge naturmangfold på og koblinger til natur rundt tomten/ tomtealternativene for kommunens bygg- og anleggsprosjekter, med forslag til tiltak for å bevare, restaurere og regenerere naturmangfold.	For å oppnå kommunens mål om naturnøytralitet, skal det bygges med skånsomme metoder, tas vare på økosystemer og forringede arealer restaureres for å veie opp for utbygging. I investeringsprosjekter bygg eller anlegg vil det legges fram politiske saker (jf. beslutningspunkter) hvor forslag til løsninger i forhold til gjennomført kartlegging belyses. I alle andre prosjekter, som ikke er investeringer, må valg av løsning basert på kartlegging som er gjennomført tas av bestiller (behovseier for prosjektet).		BMU; utbygging, eiendom, loU			Interne eller rådgivertimer for kartlegging, avhengig av tiltaksnivå Rådgivertimer i prosjektene iht. ytelse miljørådgiver	unngå, flytte, forandre
B22	<i>Prosjektutvikling:</i> Kommunen gjør tiltak for massebalanse, endringsdyktighet og ombruk i egne byggeprosjekter for å oppnå sirkularitetsmålet i porteføljen. Det skal settes målsetninger for og prosjekteres inn ombrukte byggematerialer, møbler og inventar, samt massebalanse, fleksibilitet og resirkulerte materialer i byggeprosjektene (nybygg og rehabilitering).	Kommunens bygg skal planlegges og prosjekteres for lang levetid, med fleksibel utforming og dimensjoner som muliggjør framtidige tilpasninger og bruksendringer, og for enklest mulig demontering med lav risiko for skade på de ulike bygningselementene jf. TEK. Ombrukskartlegging av eksisterende bygg skal gjennomføres tidlig nok til å avsette tilstrekkelig tid og midler til selektiv rivning/skånsom demontering. Krav om rivemetode må innarbeides i anbudsdokumenter og kontrakter. Overskuddsmateriale fra ferdigstilte bygge- og anleggsprosjekter og brukte bygningsmaterialer av god kvalitet skal enten leveres tilbake til produsent, eller tilgjengeliggjøres for interne og eksterne interessenter.		BMU; klima og miljø for fastsettelse av sirkularitetsmålet og løsning for rapportering BMU; utbygging, eiendom og loU for å sette mål i prosjektene Behovseiere for møbler og inventar	Ombruksansvarlig, Behovseiere i tjenestoområdene, Bygge-prosjektene iht. kommunens etablerte mål for sirkularitet og løsning for rapportering	Kunnskap Alle krav må inn i konkurransegrunnlag. At løsninger for ombruk, gjenbruk, resirkulering og masser er etablert. At system for prosjektmål og måling etter prosjektgjennomføring er etablert.	Drift for etablering av mål og løsning for rapportering Spesifisering av TEK krav som uansett skal gjennomføres. Finansieres gjennom prosjektene (jf. prosjektmodeller)	unngå
B23	<i>Administrasjon:</i> Det skal allokere en ressurs til det enkelte byggeprosjekt, som kan bidra med oppgaveløsning relatert til	Allokert fagressurs fra Klima og miljø inviteres til et oppstartsmøte i prosjektet for å vurdere behov for tidligfase miljørådgivning inkl. klimagassbudsjett, ombruksvurderinger, naturkartlegging mm.		BMU; utbygging, eiendom, klima og miljø, SUKF		Avhengig av ressursituasjon i administrasjonen	Drift	

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	U F
	tidligfase miljørådgivning før ekstern miljørådgiver kontraheres.	Det er høyt fokus i kommunen på å redusere kostnader. Vurdere organisering som kan bidra mer konkret ift. oppgaveløsning i byggeprosjektene for å utvikle tidligfase kompetanse internt heller enn å engasjere eksterne konsulenter.						
B24	<i>Samordning:</i> Administrativ samordning og koordinering innen bygg og anlegg i kommunen skal bidra til å nå målene i klima og miljøplanen.	Det gjennomføres halvårlig statusgjennomgang for tiltakene i handlingsplanen med alle tiltakseiere og involverte innenfor bygg og anlegg, for å sikre god samhandling og koordinering i gjennomføringen og måloppnåelse. Nøkkeltall rapporteres fra prosjektene, resultatene sammenstilles og kommuniseres for læring.		BMU; klima og miljø kaller inn	Tiltakseiere: Stavanger utvikling, Eiendom, Utbygging, IoU, VAR, Anskaffelser, Ombruksansvarlig, FutureBuilt og evt. andre involverte		Drift	
B25	<i>Kunnskapsbygging internt:</i> Det gjennomføres intern opplæring for tema i denne handlingsplanen med involverte innenfor bygg og anlegg, for kunnskapsbygging og erfaringsoverføring i kommunen.	Intern opplæring innen klima og miljø for ansatte i bygg og anlegg skal bidra til inspirasjon og kunnskap for å nå målene i klima og miljøplanen.		BMU; klima og miljø, eiendom - Byggeteknisk rådgivning og fagenhet, BSP; FutureBuilt	Prosjektutviklere og -ledere i BMU; utbygging, eiendom, IoU, VAR, SUFK	Avhengig av ressursituasjon i administrasjonen	Drift	
B26	<i>Kunnskapsbygging eksternt:</i> Kommunen inviterer til og bidrar i arrangement for kunnskapsdeling i bygg- og anleggsbransjen i samarbeid med andre relevante aktører som FutureBuilt, Grønn by og Næringsforeningen (Agenda Bygg).	Kunnskapsdeling innen klima og miljø for bygg- og anleggsbransjen i regionen skal bidra til inspirasjon og kunnskap for å nå målene i klima og miljøplanen. Også aktuelt for viktige aktører innen landbruksbygg		Relevante fagpersoner i BSP, BMU og SUFK	Klimanettverk, EU prosjekter (Mission Cities, SN2)		Drift	

Relevante tilgrensende kommunale planer innenfor satsingsområde bygg og anlegg:

- [Kommuneplanens samfunnsdel 2025](#)
- [Kommuneplanens arealdel 2023–2040](#)
- [Temaplan for eiendom 2025 – 2041](#)
- [Plan A - handlingsplan for arkitektur og byforming](#)
- [Transport og mobilitetsstrategi 2023-2040](#)
- [Vann i Stavanger 2024-2035 | Stavanger kommune](#)
- [Skybruddsplanen](#)
- [Grønn plan del 1 og del 2](#)
- [Temaplan for pollinerende insekter 2024 – 2034](#)
- [Handlingsplan for bekjempelse av fremmede arter](#)
- [Handlingsplan for bytrær - byparken](#)
- [Samfunnsikkerhetsstrategi – under arbeid](#)
- [Landbruksplan](#) (under arbeid)

Transport og mobilitet

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UF F
T1	Gjøre det enklere for flere å velge kollektiv, sykling, gåing og delt mobilitet	- Planlegge, bygge og oppgradere gode løsninger slik at flere velger å gå, sykle, ta kollektivtransport eller bruke delt mobilitet. - Drifte og vedlikeholde løsningene som skal få flere til å gå, sykle eller ta kollektivtransport - Pilotere kostnadseffektive mobilitets- eller kollektivløsninger i bydeler eller transportkorridorer som ikke har et tilfredsstillende kollektivtilbud. - Gjennomføre trafikkssikkerhetsrevisjon av skiltet sykkelnett generelt og for å innlemme sparkesyklister på en god måte	26-30	BSP, BMU	Rogaland fylkeskommune, Kolumbus			
T2	Etablering av sykkelparkering	- Etablering og oppgradering av sykkelparkeringsplasser i hele kommunen (øke kvaliteten og kapasiteten). - Etablere sykkelparkering ved skoler og barnehager, inkludert etablering av sykkelvognhus - Utplassering av sykkelstap til trygg sykkelparkering	2026-2029	BMU; IoU	BSP		HØP (Sykkelsatsing)	
T3	Øke tilgang til fleksible og delte mobilitetsløsninger	- Samarbeide med mobilitetsaktører for å øke innbyggernes tilgang til fleksible og delte mobilitetsløsninger ved å utvikle et variert tilbud av bildeling, sykkel- og el-sparkesykkeldeling, mobilitetspunkt og andre tjenester som gjør det enkelt å kombinere ulike transportmidler - Arbeide for å etablere bildeleordning i Stavanger - Undersøke mulighet for å finansiere delt mobilitet ved å redusere krav på antall parkeringsplasser som må etableres i utbyggingsprosjekter	26-30	BMU, BSP	HJH i samarbeid med Kolumbus	HJH avhengig av Mobilitetspakken		flyt te
T4	Få flere innbyggere til å velge miljøvennlige reisevaner / kampanjer og insentiver	- Gi info og veiledning om hvordan enkleste reise med gåing, sykling og delt mobilitet i kommunen. - Bruke insentiver finansiert av klima- og miljøfondet til støtteordninger for mer miljøvennlig mobilitet - Videreføring av sykkelsekk ved skoler - Initiere og støtte opp om kampanjer som fremmer miljøvennlig transport, som for eksempel «Europeisk mobilitetsuke», «Beintøft» og «Sykle til jobben» - Stavanger kommune skal støtte opp om, og selv være en HjemJobbHjem-bedrift. - Deltar aktivt i relevante forsknings- og utviklingsprosjekter (FoU) samt piloteringsprosjekter av nye løsninger som har som mål å fremme mer miljøvennlig og bærekraftig transport.	26-30	BMU, BSP	HJH i samarbeid med Kolumbus		HØP, Klima- og miljøfond <u>Mobilitetsuka 200 000</u> <u>Beintøft 3 000</u>	flyt te

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UF F
		Samarbeid om varierte og robuste reisevaner i overgang fra arbeidsliv til pensjonisttilværelsen (aldersvennlig samfunn)					Sykle til jobben – 160 000 HJH avgift 600 000 Støtteordninger 10 mill.	
T5	Legge til rette for mer miljøvennlig bylogistikk	- Vurdere ulike tiltak for redusert og utslippsfri transport i sentrum, som utslippsfri hjemkjøring av større varer fra sentrum til mobilitetspunkter/hjem - Videreutvikle Stavanger city hub (omlasting fra lastebil til elsykkel, Packster o.l.) - Videreutvikle samarbeid om bylogistikk og varedistribusjon, blant annet gjennom deltakelse i nasjonal arena for bylogistikk		BSP, BMU	Nasjonal arena for bylogistikk		HØP	for bedre
T6	Redusere reisebehov for kommunens ansatte og gjøre det enklere å velge miljøvennlig transport til jobb.	- Legge til rette for sikker sykkelparkering (låsbare, lukkede anlegg til sykkelparkering), garderobe og dusjmuligheter for ansatte ved kommunens virksomheter. - Tilrettelegge for at kommunen kan løse større deler av transportbehovet med sykkel - Utrede og innføre betalt bilparkering i Stavanger kommunes virksomheter Bruke digitale løsninger som Teams for å redusere reisebehov for de som kan, både for egne ansatte og i møter med eksterne. Ivareta muligheten for bruk av hjemmekontor i avdelinger for de som kan. Redusere antallet flyreiser i egne virksomheter samt oppfordre til alternativ transport der dette er et reelt alternativ Kommunisere kommunens egne mobilitetsordninger for ansatte, som "sykkelgodtgjøring" for tjenestereiser, utlånssykler, HjemJobbHjem mm.		BMU; klima og miljø, eiendom, BSP	ØO, Stavanger parkering KF		Sykelgodtgjørelse utgjør 6 kr/km. HjemJobb Hjem årskontingent 600 000	ung å, flytte
T7	Arbeide for å gjennomføre insentiver for utslippsfri veitransport	Videreføre kommunal rådgivningstjeneste hvor bedrifter kan få råd om utslippsfri næringstransport Det skal vurderes å innføre miljøsoner/utslippsfrie soner, når kommunene får hjemmel til dette. Sikre areal for næringstransport på hurtigladestasjoner. Vurdere å etablere ladehuber med normallading og eventuelt hurtiglading, Tilrettelegge for lading av tjenestebiler i tilknytning til kommunale bygg og åpne for sambruk med innbyggerne (utenom normal brukstid for kommunens eget behov) Etablere og videreføre sterke incentivordninger for utslippsfri varetransport. For eksempel redusert bomtakst for elektriske varebiler, og tilrettelegge for nullutslippskjøretøy for varelevering i sentrum		BMU, BSP				
T8	Tiltak for å tilrettelegge for utslippsfrie tunge kjøretøy, maskiner og verktøy i kommunens virksomhet	Ved utskifting av kommunens maskin- og utstyrspark er nullutslippsløsninger førstevalget.		BMU	Renovasjonen IKS			for bedre

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	Uff
T9	Redusere utslipp fra transport i kommunens egen virksomhet	Følge opp nasjonal forskrift om anskaffelse av utslippsfrie tjenestebiler som i hovedsak skal være nullutslipp med en årlig politisk sak. Virksomheter som fraviker miljøkrav for personbil, varebil, og buss skal rapportere til Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (Forskrift om utslippskrav til kjøretøy ved offentlig anskaffelse til veitransport - Lovdata) Ved anskaffelse eller leasing av tunge kjøretøy i kommunens virksomhet skal nullutslippsteknologi eller biogassløsning være førstevalget, dersom teknisk mulig Vurdere ulike tiltak og prosjekt for effektivisering av kommunens lastebiltransport, som økt bruk av modulvogntog og økt tillatt totalvekt, samt en mer effektiv kjørestil og bedre kontroll med dekktrykk og annet vedlikehold som reduserer drivstofforbruket (økokjøring). Fortsette å stille krav til utslippsfri transport i alle vare- og tjenesteanskaffelser		BMU; klima og miljø, utbygging, VAR, IoU	Renovasjonen IKS			
T10	Tiltak for reduserte utslipp fra ikke-veigående transport	Føre en aktiv dialog med sentrale aktører innen landbruk, skogbruk og havbruk om mulige tiltak for å redusere utslipp fra maskinparken deres.		BMU; klima og miljø	Sentrale aktører innen landbruk, skogbruk og havbruk			for bedre
T11	Tiltak for å øke nullutslippsløsninger innen sjøtransport - kollektivtransport	Føre en aktiv dialog med Rogaland fylkeskommune om tiltak for å redusere utslipp fra ferjer og hurtigbåter		BMU, BSP	Rogaland fylkeskommune			for bedre

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	Uff
T12	Tiltak for å øke nullutslippsløsninger innen sjøtransport - næring og innbyggere	Stavanger kommune vil samarbeide med næringen om klimavennlig sjøfart og havnevirksomhet lokalt, nasjonalt og internasjonalt og arbeide for en mer klima- og miljøvennlig cruisenæring. Vurdere å etablere ladepunkter for el-småbåter, ulike deleløsninger eller støtteordninger.		IoS; missions BMU; klima og miljø, IoU, BSP	Næringsavdelingen, Rogaland fylkeskommune, Kolumbus, Stavanger Regionen Havn			for bedre
T13	Arbeide for å redusere utslipp knyttet til gjesters transport til, fra og i Stavanger.	Påvirke relevante aktører til at det benyttes utslippsfri transport til utflukter i størst mulig grad. (cruisestrategien) Sikre at besøkende finner informasjon om hvordan man kan reise klimavennlig, for eksempel informasjon om sykkelnettet. Vurdere mulige pilot-prosjekter for grønnere reiser for besøkende og gjennomføre disse, slik som «oppdag øyriket».		BMU; klima og miljø	ISK; næring, Region Stavanger			flytte

Relevante tilgrensende kommunale planer innenfor satsingsområde transport og mobilitet:

- [Kommuneplanens arealdel 2023–2040](#)
- [Landbruksplan](#) (under arbeid)
- [Transport og mobilitetsstrategi 2023-2040](#)
 - [Handlingsplan for gatetun og miljøgater](#)
 - [Gåstrategi](#) og [Handlingsplan gåstrategi](#)
 - [Trafikksikkerhetsplan for Stavanger 2025-2028 med handlingsplan](#)

Forbruk

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
FB1	Tilrettelegge for økt kompostering blant kommunens innbyggere og andre aktører	Aktuelle tiltak inkluderer å fortsette og arrangere kurs i hjemmekompostering og å gi støtte til kjøp av varmkompostbinger, kaldkompostbinger og bokashibeholdere	BMU; VAR			Ordinær drift	Unngå
FB2	Tilrettelegge for økt ombruk av bruksgjenstander og mer reparasjon	Vurdere kommunale incentivordninger, som kommunal refusjons/bonusordning for reparasjonskostnader (for eksempel "moms-refusjon", samarbeid med utlåns- og reparasjonsaktører som bedrifter, organisasjoner, bibliotekets verksted. Støtte opp om initiativer i kommunen for bytting, gjenbruk etc., både fra private og etablerte sentraler (Frilageret, biblioteket, Aktiv kommune, Åpne garasjer osv.), og kommunisere relevant informasjon til innbyggerne. Relsk er Norges største senter for ombruk, drevet av IVAR IKS. Innbyggerne kan levere ombruksvarer til Relsk sitt mottak på gjenvinningsstasjonen. Det vurderes å legge tilrette for enklere og mer tilgjengelig mottakssystem for ombruksvarer, som egen modul på hentavfall.no og flere lokale Relsk-mottak. Tiltak for egen virksomhet er beskrevet under "Bygg og anlegg" og i eget tiltak.	BMU; klima og miljø, VAR	IVAR IKS	Tilstrekkelig antall og diversitet av reparatører; enkelt system for forbruker og firma (f.eks. refusjon av reparasjons-kostnaden)	Ordinær drift	Unngå
FB3	Tiltak for å redusere bruken av engangsprodukter	Fortsette kommunens prosjekt med utlån av dekketøy av holdbar plast. Lånes ut til arrangement og sammenkomster til kostpris inkludert oppvask. Arbeide for å øke bruk av flergangsemballasje til mat og drikke på arrangement og oppmuntre nye eller etablerte firma til å tilby utlånsservise og eventuelt	BMU; klima og miljø	ISK; næring, innovasjon og digitalisering	ISK kommunikasjon, næringsaktører,	Klima- og miljøfondet/HØP	unngå

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
		oppvasktjeneste i stor skala under arrangement. Mulige tiltak og virkemidler kan omfatte støtteordninger, pilotprosjekter og/eller retningslinjer. Arbeide for å innføre krav om bruk av flergangsservise for brukere av kommunens lokaler og på sikt vurdere krav også på all kommunal grunn.					
FB4	Vurdere videreføring av støtteordning for klima- og miljøtiltak på festivaler/arrangementer ifm. årlig politisk sak om bruk av kommunens klima- og miljøfond	Ordningen omfatter også tiltak for redusert forbruk.	BMU; klima og miljø			3-400 000 pr år. Klima- og miljøfondet	unngå, flytte, forbedre – avhenger av tiltakenes art
FB5	Bruke UFF-rammeverket og sirkulær økonomi som grunnleggende prinsipp i kommunens innkjøpspraksis	Vurdere om behovet kan dekket uten nye innkjøp. Sjekk tilgjengelighet av ombruksprodukter. Vurder mulighet for kravstilling eller tildelingskriterier innen gjenvinningsmulighet, gjenbruk, økt levetid, reparerbarhet, resirkulering etc. ved anskaffelser. Kartlegge egen innkjøpspraksis for å identifisere og gjennomføre forbedringstiltak, for eksempel gjennomgang av innkjøp av definerte produkter (f.eks. møbler, smittevernustyr, skoovertrekk)- kartlegge mengde/omfang, sammenligne, erfaringsutveksling/refleksjon rundt egen praksis og etablere beste praksis	Eier av anskaffelsen	ØO; anskaffelser, BMU; klima og miljø	- enkel dataauthenting - god nok datakvalitet for sammenligning - avsette tid til refleksjon	tidsbruk	unngå, flytte, forbedre
FB6	Tiltak for å tilrettelegge for redusert forbruk av møbler og inventar i egen virksomhet	Informasjon om ombrukslageret og reparasjonsmuligheter skal være kjent og lett tilgjengelig for kommunens ansatte	BMU; klima og miljø	ISK; kommunikasjon		Ordinær drift	unngå
FB7	Tiltak for redusert bruk av engangsprodukter i egen virksomhet	Bruke den allerede utførte kartleggingen av engangsproduktbruken i kommunen til å utføre målrettede tiltak.	BMU; klima og miljø			Ordinær drift	unngå, flytte

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
		Arbeide aktivt for å redusere bruken av unødvendige engangsprodukt i kommunens drift og vurdere virkemidler eller krav om økt bruk av flergangsservise for brukere av kommunens bygg og utearealer					
FB8	Tilrettelegge for økt bruk av miljømerkede produkter i kommunens virksomhet	Miljømerkede produkter skal tydeliggjøres i e-handel. Sikre god tilgjengelighet av miljøvennlige produkter gjennom kommunens innkjøpsavtaler	ØO; anskaffelser			Ordinær drift	forbedre
FB9	Tiltak for redusert matsvinn i kommunens virksomhet	Sikre at ansatte har tilgang på informasjon om temaet, som trygg lagring av matvarer og bruk av restemat	BMU; klima og miljø, VAR	ISK; kommunikasjon		Klima- og miljøfondet/HØP	unngå
FB10	Tiltak for å hjelpe innbyggerne i kommunen med å redusere matsvinnet	Revitalisere konseptet Restevenn. Konseptet skal motivere gjennom råd og veiledning om oppskrifter, oppbevaring, innkjøp med mer som bidrar til at matsvinnet reduseres	BMU; VAR, klima og miljø				
FB11	Tilrettelegge for kosthold i tråd med Helsedirektoratets kostråd i egen virksomhet	Stille krav om klimavennlig mat i kommunens anskaffelser, og tilby veiledning og kurs til ansatte	BMU; klima og miljø	ISK; kommunikasjon, ØoO; anskaffelser, BMU; eiendom		Ordinær drift og statlige midler via Miljødirektoratet, Klimasats kr. 400 000,-	
FB12	Være en pådriver for å etablere produktet "IVAR jord"	Kommunen tar initiativ overfor IVAR og andre eiere for å utvikle et jordprodukt med kompost fra Sele, biokull fra anlegget på Hogstad samt sand, og gjødsel samarbeid med IVAR. Produktet skal være torvfritt og det er karbonbinding i biokullet	BMU; VAR	IVAR	flere avhengigheter, markedsmodell	selvkostområde ?	flytt
FB13	Kommunen skal arbeide for utfasing av torvprodukt i egen virksomhet	I forbindelse med sesongbeplantning arbeider kommunen aktivt for å fase inn torvfrie alternativer. I henhold til kontrakter og målsettinger er det en ambisjon å ta i bruk torvfrie jordblandinger, og bidra til å skape etterspørsel etter slike løsninger. Kommunen er fortsatt ikke helt i mål med innkjøp av	BMU; loU		dialog med markedet	ordinær drift	flytt

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
		torvfrie utplantingsplanter, men tester ut torvfrie løsninger som for eksempel kompostjord og biokull og andre jordforbedringsmidler ved utplanting.					
FB1 4	Kommunen tilrettelegger for klima- og miljøvennlige løsninger i sin møtevirksomhet og ved arrangementer	Kommunen følger kommunens egen arrangementshåndbok for utendørsarrangement. Ved innkalling til møter med tilreisende opplyses vi om muligheter for å reise kollektivt/sykkelparkeringsmuligheter til/ved destinasjonen. Matservering gjøres fortrinnsvis med lokalmat, økologisk eller vegetarretter, uten bruk av engangsservise. Vi reduserer matsvinn ved tiltak som tilpasning i innkjøpsmengder og utdeling av overskuddsmat.	BMU; klima og miljø	Alle kommunale virksomheter			unngå, flytte, forbedre
FB1 5	Sikre at avfallsforskriftens krav om kildesortering og materialgjenvinning for husholdningsavfall oppnås	A matavfall fra husholdninger utsorteres ved kildesortering. 55 prosent fra 2025, 60 prosent fra 2030 og 70 prosent fra 2035 B plastavfall fra husholdninger utsorteres ved kildesortering eller sentralsortering: 50 prosent fra 2028, 60 prosent fra 2030 og 70 prosent fra 2035 C papp- og papiravfall fra husholdninger utsorteres ved kildesortering, 80 prosent fra 2028 og 85 prosent fra 2035 D glass- og metallemballasjeavfall fra husholdninger utsorteres ved kildesortering, 85 prosent fra 2028 og 90 prosent fra 2035, E park- og hageavfall fra husholdninger utsorteres ved kildesortering, F tekstilavfall fra husholdninger, som kan forberedes til ombruk eller materialgjenvinnes, utsorteres ved kildesortering.	BMU; VAR				

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
FB1 6	Sikre at avfallsforskriftens mål om avfall fra bedrifter ivaretas i kommunens virksomhet	Kartlegge kommunens foretak og virksomheter ift. avfallsforskriftens krav: Virksomheter som genererer husholdningslignende avfall skal sørge for at husholdningslignende matavfall, plastavfall, papp- og papiravfall, glass- og metallemballasjeavfall, park- og hageavfall og tekstilavfall utsorteres ved kildesortering. Kildesortering av husholdningslignende plastavfall og metallemballasjeavfall kan erstattes av annen sortering					

Relevante tilgrensende kommunale planer innenfor satsingsområde forbruk:

- [Temaplan for arrangementer](#)
- [Handlingsplan for økt bruk av lokalmat i Stavanger kommunes virksomhet 2026-2030](#)
- [Handlingsplan for reduksjon av unødvendig engangsplast i Stavanger kommunes virksomhet](#)

Forurensing

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
FU 1	Vannforurensing: Følge opp tiltaksplan for Hålandsvatnet	Hålandsvatnet er tilført og tilføres fremdeles for mye fosfor i forhold til tåleevne. Mars 2023-mars 2026 er det gjennomført et treårig samarbeidsprosjekt for forbedring av vannkvaliteten. Flere tiltak er gjennomført, og i mai 2026 behandles sluttrapport og tiltaksplan for videre arbeid. Avløpstiltak er gjennomført, landbrukstiltak gjennomføres av bøndene og følges opp av kommune, det største tiltaket for kommunen vil nå være oppfølging av forslag om internt tiltak. Pga. intern gjødsling har ekspertgruppe vurdert ulike interne tiltak i innsjøen og de anbefaler tilsetting av lantanbasert leire (som for eksempel Phoslock).	til 2033	BMU; VAR, IoU, ISK; næring (landbruk)	Randaberg kommune	Finansiering og enighet mellom Randaberg og Stavanger kommune	avventer endelig tiltaksplan for kostnad. Finansiering av tiltaket vil foreslås i egen sak, og foreslås finansiert over HØP. I tillegg Randaberg kommune og Mdir	Forbedre
FU 2	Radon: Sikre tilfredsstillende beskyttelse mot radoneksponering for brukere av kommunale bygg.	Kartlegge og gjennomføre tiltak ved behov i kommunale bygg v/eier. Måle radon i kommunale boliger hvert 5. år. Kreve radondokumentasjon for alle bygg Stavanger kommune leier, med krav om eksponering under tiltaksverdiene for radon på 100 Bq/m3		BMU; eiendom		ja	ordinær drift	unngå
FU 3	Radon: Sikre at løsninger for radonsikring i nybygg og renoveringer blir ivaretatt	Masser og betong som benyttes i og rundt bygget skal ha dokumentert lave konsentrasjoner av radium og uran, for å sikre lav radonavgivelse, jf. TEK17. Dette skal ivaretas gjennom en plan for radonsikring i byggefasen, inkludert radonmålinger av tilkjørte masser og pukk. Utførelse av radonsperre og eventuelle radonavtrekk skal kvalitetssikres før tildekking og innbygging, med dokumentert kontroll av tetting rundt gjennomføringer og		BMU eiendom lager underlaget	Aktuelle byggeprosjekter i BMU gjennomføres iht. krav		Følges opp i prosjektene	unngå

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Tidsr om	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbei d med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
		skjøting av radonmembran i henhold til leverandørens anvisninger.						
FU 4	<i>Plast:</i> Vurdere samarbeid og støtte til organisasjoner/frivillige som arrangerer plastinnsamling i kommunen.	Kommunen er medlem av Hold Norge rent. Det er flere aktører som arrangerer plastinnsamling, og ulike samarbeidsmuligheter. Blant annet kan det være aktuelt med økonomisk støtte til deres arbeid.	2026 - 2040	BMU; IoU, klima og miljø		Finansiering	Ca. 6000 NOK årlig i hold Norge rent-medlemskap. Øvrig kostnad vil avhenge av type samarbeid. Støtte fra klima og miljøfond kan være aktuelt.	unn gå
FU 5	<i>Vannforurensning:</i> Etablere kantsoner med naturlig vegetasjon mot vann og vassdrag der de naturlige forholdene ligger til rette for vegetasjon.	Sikre supplerende bestemmelser om vann og kantsone langs vassdrag som ikke er dekket av vannressursloven, pbl. og nml. For å bedre sikre naturmangfold, binde karbon, hindre erosjon og redusere partikkelavrenning.		BSP, ISK; næring, BMU; IoU	VAR		Dekkes i prosjekt	unn gå
FU 6	<i>Forurensset grunn:</i> Sandfang: Redusere spredning av partikkelbundet forurensning i overvann til sjø ved å utnytte rensepotensialet i kommunale sandfang. (Kartlegge og registrere oppfyllingsfrekvensen i sandfang, samt registrere kumdyp. Tømmefrekvensen skal justeres utfra oppfyllingen, og sandfang skal tømmes før de er halvfulle.)	Kartlegge og registrere oppfyllingsfrekvensen i sandfang, samt registrere kumdyp. Tømmefrekvensen skal justeres utfra oppfyllingen, og sandfang skal tømmes før de er halvfulle. Tømming av sandfang skal gjøres etter tømmeinstruks. Fastsette rutiner og ansvar for justering av tømmeinstruks for sandfang utfra pågående innmåling av oppfyllingsfrekvens og kumdyp i rapporteringssystem. Langsiktig mål om å bytte ut kummer med kumdyp under standard mål. Behov for økt gatefeiing for å redusere sandtilførsel i gatesandfang og miljøgiftkonsentrasjonen i overvann skal vurderes.	2025 - 2040	BMU; IoU	Rogaland fylkeskommune og Statens vegvesen (de må tømme sine egne kummer)	Nok ressurser og utstyr for optimal tømmefrekvens. Midler til å bytte ut veldig grunne sandfang (de med kumdyp under 50 cm vil alltid kunne spre forurensning)	Drift - Vei og trafikk	unn gå

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
FU 7	<i>Forurensset grunn:</i> Sandfang: Prøveta/kartlegge forurensningsgrad i kommunale sandfang for å få oversikt over forurensningskilder og potensialet for å redusere spredning av forurensning.	Avrenning fra vei og overflater representerer en kilde til forurensning ut til sjø. I avrenningen kan det både finnes miljøgifter oppløst i vann, og miljøgifter bundet til partikler i vannet. Undersøkelser viser at dersom gatesandfang dimensjoneres riktig og tømmes ofte nok kan de gi en betydelig rensing av partikkelbundet forurensning i overvann. Kommunen skal ha kunnskap og oversikt på temaet for å sikre treffsikre tiltak ved våre anlegg.	2025-2030	BMU; klima og miljø, loU		finansiering	Finansiering - HØP	unngå
FU 8	<i>Forurensset grunn:</i> Sandfang: Opprette kontakt med andre kumeiere for å skape bevissthet og utveksle erfaringer om tømmefrekvens for sandfang for å redusere spredning av forurensning	Spesielt viktig hos kumeiere hvor det er forventet å finne forurensninger i overvann. Andre kumeiere er fylkeskommunen og vegvesenet		BMU; loU, klima og miljø			drift	unngå
FU 9	<i>Plast:</i> Tilstrekkelig hyppighet av renhold av vei for å redusere spredning av mikroplast fra bildekk og annen forurensning på vei.	Bildekk er en viktig kilde til mikroplast fra land. Renhold av vei er et viktig tiltak for å redusere at avfall og mikroplast fra bildekk havner i sjø (hyppigere feiing og veivasking er også viktig tiltak i forhold til miljøgifter. Tiltaket er også beskrevet i handlingsplan for luftkvalitet som et tiltak for å redusere svevestøv)		BMU; loU		Ressurser	Ordinært renhold er driftsmidler. Ekstraordinært renhold i perioder med dårlig luftkvalitet har vanligvis hatt avsatte midler fra klima og miljøfondet.	unngå
FU 10	<i>Forurensset grunn:</i> Tildekke og/eller mudre forurensset sjøbunn i prioriterte områder.	Det skal gjennomføres tiltak i de prioriterte områdene ved Galeivågen og Hillevågsvannet/Hillevågsbukta for å fjerne uakseptable forurensning på sjøbunnen. Dette skal gjøres gjennom å mudre og/eller tildekke sjøbunnen. (jf. St. meld. nr. 14 (2006 – 2007)).	2026 - 2040	BMU; utbygging	Klima og miljø, BMU og Miljødirektoratet	Forutsetter at midlere prioriteres i HØP og i statsbudsjettet	346 900 mill (ramme i HØP) + 75 % dekket eksternt	forbedre

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
FU 11	<i>Forurensset grunn:</i> Vurdere mulighet for å tildekke forurensset sjøbunn med overskuddsmasser fra nærliggende prosjekter	Områder i sjø sørøst for Jadarholm er et aktuelt område, hvor det er påvist forurensning i TK 4 og 5, hvor det ikke er planlagt tiltak.	2035 - 2040	BMU; utbygging, klima og miljø, IoU	Statsforvalteren (myndighet)	Ikke prioriterte midler til tiltaket, avhengig av at utbygger vil gjøre det. Hvem skal drifte/lede det? Behov for tillatelse etter forurensningsloven. Fyllitt kan ha syredannende potensial	estimert enhetspris per kubikk: 125 kr	forbedre
FU 12	<i>Forurensset grunn:</i> I områder tilrettelagt for allmenn bruk (parker, friområder, lekeplasser, skoler og barnehager) hvor kommunen er grunneier, skal det gjøres tiltak dersom det er påvist forurensning i grunnen som ikke er akseptabel	Det skal ikke være forurensning i tilstandsklasse 4 og 5, (samt tilstandsklasse 3) i øvre meter i disse områdene (veileder TA-2553). Tydeliggjøre hvilke rutiner som skal gjelde for kartlegging, risikovurdering og prioritering i fremtiden.		BMU; IoU	BMU; klima og miljø	Prioritert i HØP	Avhengig av type prosjekt, vil det dekkas av drift, HØP-prioritering eller vurderes for støtte fra klima og miljøfondet.	forbedre
FU 13	<i>Forsøpling:</i> Kommunen følger opp og håndterer forsøplingssaker, inkludert «viltfyltinger», som forurensningsmyndighet	Ved tips om forsøpling må kommunen som forurensningsmyndighet følge opp dette. Kommunen jobber risikobasert og prioriterer forsøplingen etter grad av fare for forurensning. Kommunen gir, om nødvendig, varsel og pålegg om opprydding til den ansvarlige etter forurensningsloven. Tvangsmulkt har vært benyttet ved manglende oppfølging av pålegg. Politianmeldelser vurderes i alvorlige tilfeller. jf. forurensningsloven § 37. Kommunens politivedtekter benyttes ved mindre alvorlige forsøplingssaker.		BMU; klima og miljø, VAR (renovasjon)		Ressurser	Drift	forbedre, unngå

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
FU 14	<i>Forsøpling:</i> Kartlegging av forsøpling og omfang av ulovlig lagring og avfallsplasser / "villfyllinger"	Kartlegge forsøpling og omfanget av ulovlige avfallsplasser/ "villfyllinger" og se på måter å gjøre dette på. Hensikten er å få et bedre grunnlag for planlegging og prioriteringer framover. Kan bli behov for ekstern kompetanse.		BMU; klima og miljø, VAR (renovasjon), IoU		Ressurser	Drift	forbedre, unngå
FU 15	<i>Miljøvennlig materialvalg:</i> Alternativer til fallunderlag på lekeplasser og aktivitetsanlegg	Kommunen tar en aktiv rolle i å få støtte opp om utvikling og uttesting av miljøvennlige fallunderlag (som tilfredsstiller lovpålagte krav til universell utforming), gjennom f.eks. pilotprosjekt. Mer i Grønn plan del 2 og lekestrategi		BMU; IoU		Teknologi, midler	Avhengig av type prosjekt. Støtte fra klima og miljøfond kan være aktuelt, bestemmes i årlig politisk sak	unngå
FU 16	<i>Miljøvennlig materialvalg:</i> Nye kunstgressbaner og gamle baner som er modne for utskifting skal bygges uten gummigranulat	Først fra 2031 er det forbudt å omsette fyllmateriale definert som mikropplast. Stavanger kommune skal ikke bruke gummigranulat på alle nye og rehabiliterte kunstgressbaner.	2026-2031	BMU; IoU	BMU; VAR (renovasjon), ISK; næring (landbruk), frivillige organisasjoner (RyFri)		Antall nye eller rehabiliterte baner per år avhenger av avsatte budsjettmidler.	unngå
FU 17	<i>Plast:</i> Innsamling og opprydning av marint avfall	Marine grunnkart har oversikt over registrerte spøkelsesteiner/forsøplede områder på havbunnen. Inngå avtale med selskap/ dialog med Havforskningsinstituttet/ Green bay, fender - havneier som ansvarlig. Fokusområder er fra Bjergsted til Bybrua		BMU; IoU		Ressurser		forbedre, unngå
FU 18	<i>Forurensset grunn:</i> Krav om miljøvennlig drift i utleieavtale/ driftsavtale med småbåthavner	Gjennomgang av alle utleiekontrakter. Kontraktene oppdateres, og det stilles krav til miljøvennlig drift ved alle båthavner og brygger som ligger på kommunens grunn. Ved inngåelse av nye kontrakter skal følgende stilles som krav; forbud mot bruk av isopor, krav til system for oppsamling av pussestøv og bunnstoff, system for oppsamling og rensing av spylevann, samt egnet system for kildesortering		BMU; IoU		Ressurser, juridisk grunnlag		unngå

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
FU 19	<i>Forurensset grunn:</i> Begrense utslipp av forurensning fra båtvedlikehold ved småbåthavner på privat og kommunal grunn	Se på mulighet for å redusere aktive landkilder med spredning av miljøgifter og avfall til sjø. -Tiltak som fanger opp og renser forurensset spylevann og avskrap. Tiltak som helt eller delvis reduserer bruken av bunnstoff. Tiltak som fjerner utslipp av miljøgifter	2026 - 2040	BMU; loU, klima og miljø	Statsforvalteren/Miljødirektoratet	Finansiering, avklare myndighet.		unngå
FU 20	<i>Lysforurensning:</i> Begrense og redusere lysforurensning	Økt fokus på lysforurensning i alle prosjekter, aktivt jobbe for å begrense det. Både innendørs og utendørs. Slukke belysning når det ikke er behov. Dette med bruk av tidsstyring, dimmetabeller og rutiner for slukking av lys. Både innendørs og utendørs.		BMU; loU	BMU; eiendom, utbygging, VAR, loU	Prioritert i prosjekter	Gjennom prosjekter og drift	unngå
FU 21	<i>Forurensset grunn:</i> Vurdere behov for å kartlegge klimagassutslipp ved inngrep i deponier i forbindelse med utbygging	Utbygging i områder hvor disse deponiene er lokalisert kan føre til økte klimagassutslipp, da det ikke tillates at forurensset avfall blir liggende igjen under nybygg jf. forurensningsforskriften kapittel 2. I disse tilfellene hvor det ikke bygges på deponiet, men det i stedet gjøres utgraving av avfallsmassene i eksisterende deponi under nybygget, blir det ikke stilt krav om kartlegging av klimagass i deponiet.		BMU				unngå
FU 22	<i>Forurensset grunn:</i> Kartlegging av gassdannelse og migrasjon av deponigass i grunnen for å avgrense randsoner	Kartlegging vil brukes som grunnlag for hensynssone for randsoner til kommunale deponi i kommuneplanens arealdel	2026-2035	BMU; klima og miljø	BMU; VAR (renovasjon)	Finansiering	Finansiering - HØP	unngå
FU 23	<i>Forurensset grunn:</i> Vurdere behov for ytterligere tiltak for å nå målet om god kjemisk tilstand i alle vannforekomster. Redusere aktive landkilder som kan gi spredning av miljøgifter til vassdrag	Gjelder behov for å redusere aktive landkilder som kan gi spredning av miljøgifter til vassdrag. Aktuelle områder omfatter utslipp fra bilvask, fasadevask, gamle deponier, tungmetaller fra fyllitt	2026 - 2040	BMU		ressurser		unngå

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
FU 24	Kommunikasjonstiltak innen forurensing rettet mot befolkningen og relevante aktører i kommunen	Kommunisere relevante forurensningstema, blant annet miljøgifter i hverdagsprodukter, riktig avfallshåndtering, riktig vedfyring, mikroplast, lysforurensing, kjemikalier (for eksempel medisiner i avløp og fasadevask) mm. Kommunens nettsider brukes som en informasjonskilde for befolkningen, for eksempel for tiltak innen radon og luftforurensing		BMU; klima og miljø, ISK; kommunikasjon	Avdelinger med fagansvar		driftsmidler	unngå, forbedre
FU 25	Kunnskapsgrunnlag for miljøgifter fra oppdrettsanlegg til sedimenter	Få en samlet oversikt over miljøgiftbelastning status ved aktive lokaliteter i kommunen. Sammenstille eksisterende data og arbeide for supplerende overvåkning der data mangler. Kreve alternativ til kobber-impregnering når tilgjengelige, trygge alternativ foreligger		BMU; klima og miljø	ISK; næring (havbruk)			unngå
FU 26	Redusert overløpsutslipp	Systematisk arbeid for redusert overløpsutslipp fra kommunalt avløpssystem i tråd med planene Vann i Stavanger 2024-2035		BMU; VAR	BMU; utbygging, IoU		VA-gebyr	forbedre

Relevante tilgrensende kommunale planer innenfor satsingsområde forurensing:

- [Vann i Stavanger 2024-2035](#)
- [Handlingsplan for luftkvalitet 2025-2028](#)
- [Handlingsplan mot støy 2024-2029](#)
- [Handlingsplan for bekjempelse av fremmede arter](#)
- [Lysplan for stavanger sentrum Overordnet 2020-2030](#)
- [Handlingsplan for lys i sentrum](#)

- [Temaplan småbåthavner](#)
- [Temaplan for utvikling av idrettsanlegg 2023-2039](#)
- [Temaplan for havbruk](#)
- [Landbruksplan](#) (under arbeid)

Klimatilpasning

Nr .	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering
K1	<i>Kunnskap og kompetanse:</i> Delta aktivt i arbeidet med regionale og nasjonale klimasårbarhetsanalyse	Stavanger kommune har flere analyser av ulike klimarisikoer. Fylkeskommunen skal utarbeide en regional klimasårbarhetsanalyse, som vil være et viktig arbeid å følge og gi innspill til. Samt ivareta ta Stavangers interesser inn i nasjonal klimasårbarhetsanalyse.	2027 - 2031	BSP; /BSU	BMU		Ordinær drift
K2	<i>Kunnskap og kompetanse:</i> Innhente og tilgjengeliggjøre lokale klimadata	Lokale klimadata er viktig som grunnlag for ROS-analyser, arealplanlegging og beredskap. Det er særlig mangler i kunnskapen om bølgeførhold. Det pågår et prosjekt for utplassering av bølgehøydemålere i Vågen, der en har fått støtte fra fylkeskommunen. Kommunen vil vurdere behovet for å hente inn ytterligere lokale klimadata der dette er relevant for planlegging og risikohåndtering.	2026 - 2028	BSP; BSU	Stavangerregionen havn, BMU	Samarbeid, ressurser, økonomi	Ekstern finansiering
K3	<i>Kunnskap og kompetanse:</i> Kartlegge og analysere klimarisiko og naturfare for å identifisere utsatte områder	Dette for å sikre at kommunen har oppdatert kunnskap om risiko, som for eksempel flom, skredfare, stormflo nedbør- og avrenningslinjer, havnivåstigning og varmeøyer. I områder inngår også å kartlegge og vurdere hvilke sektorer bygninger, infrastruktur, kulturminner, befolkning som er berørt (CDP-rapportering).	2026 - 2030	BMU; I&U, BSP; BSU	BSP; kart&dig.	Ressurser	Ordinær drift
K4	<i>Kunnskap og kompetanse:</i> Kommunen skal kartlegge andel befolkning utsatt for ulike typer klimarisiko.	Der det er relevant, skal utredninger og analyser for ulike type risiko innen klimatilpasning identifisere andel av befolkningen som blir berørt, samt hvilke grupper i befolkningen som er særskilt sårbare med beskrivelse av hvilke konsekvenser en hendelse, utvikling eller risiko har for sårbare grupper. Sårbare grupper kan beskrives ut fra rase eller etnisitet, kultur, sosioøkonomisk status, geografisk tilhørighet, kjønn, funksjonsnedsettelse, alder eller andre kjennetegn (inngår i CDP-rapportering).	2026 - 2030	BSP; BSU	BSP; kart&dig.	Ressurser	Ordinær drift
K5	<i>Kunnskap og kompetanse:</i> Deltakelse i prosjekt som omhandler klimatilpasning	Tema klimatilpasning er løftet fram i utfordringsbilde og i kommunens forskningsstrategi (under revidering). Stavanger ønsker å fokusere på naturbaserte løsninger, havnivåstigning, overvann og andre tema som berører de utfordringene som Stavanger står ovenfor av fremtidige klimaendringer og hvordan tilpasse seg disse. Videre er det viktig å bygge på kompetanse som en har fått i andre prosjekter (f.eks. Unalab).	2026 - 2030	BSP, BMU		Ressurser og finansiering	Ekstern finansiering/ordinær drift/krever prioritering i

Nr .	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tids rom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering
							HØP – avhengig av prosjekt
K6	<i>Kunnskap og kompetanse:</i> Delta i relevante nettverk for klimatilpasning	Tiltaket omfatter både regionale og nasjonale nettverk og skal sikre kompetanseoverføring og kunnskapsdeling der relevant. Eks: Ifront-nettverk og fylkeskommunen sitt nettverk for klimatilpasning	2026 - 2030	BSP; flere avd.	BMU; VAR, IoU	Personalmedisige ressurser	Ordinær drift
K7	<i>Havnivåstigning:</i> Følge opp flomvernprosjekt i Stavanger sentrum	Videre oppfølging av flomvernprosjektet i Stavanger sentrum, basert på gjennomførte analyser for Vågen og Holmen/Østre havn. Blant annet byutviklingsgrep, grunnforhold, gjennomførbarhet, juridiske forhold og finansiering.	2026 -	BSP; flere avd.	BMU	Finansiering, personalmedisige ressurser, juridiske avklaringer, prioriteringer politisk	Ordinær drift, og kan kreve prioritering i HØP (oppfølgende undersøkelser)
K8	<i>Havnivåstigning:</i> Vurdere finansieringsløsninger for framtidig havnivåstigning	I flomvernanalysene er det gitt grove kostnadsestimat på flomverntiltak mot havnivåstigning og høye vannstands nivå. Det må vurderes hvordan et flomvern kan finansieres, og hvordan kommunen kan forberede fremtidige investeringsmidler til flomvernsikring av sentrum. Anslag må legges inn i fremtidige investeringsbehov. Per i dag finnes det ingen statlige støtteordninger for flomverntiltak mot havnivåstigning og stormflo. Grove kostnadsestimat på permanent flomvern i Vågen ligger fra 300 millioner til 1 milliard, og for Holmen og Østre havn på 200 - 300 millioner (tall fra 2020, delvis oppjustert etter prøvespunt).	2026 - 2030	BSP; BSU og byutvikling	BMU; juridisk, ØO	Personalmedisige ressurser, juridiske avklaringer, veiledning fra nasjonale myndigheter	Fremtidig investeringsbehov
K9	<i>Overvann/urban flom:</i> Utrede behov for planlegging av flomveier	Skybruddsplanen ga ikke et overordnet bilde av flomveier, det må vurderes om det er behov for overordna flomveier i kommunen. Dette må tas stilling til på kommuneplannivå.	2026 - 2030	BSP; flere avd.	BMU; VAR, IoU	Personalmedisige ressurser, samarbeid, finansiering og politisk prioritering	Ekstern finansiering, evt. krever det prioritering i HØP.
K10	<i>Overvann/urban flom:</i> Sikre at overvannshåndtering blir	Etablere krav til dokumentasjon av overvannshåndtering gjennom startpakke til reguleringsplan, samt inn i veileder. Dette må vise vannveier og løsninger, og sikre at overvannshåndtering også blir vurdert av I&U.	2026 - 2030	BSP; flere avd.	BMU		Ordinær drift

Nr .	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tids rom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering
	ivaretatt gjennom plan- og byggesak						
K1 1	<i>Planlegging, utbygging, forvaltning:</i> Integrere klimarisiko i digitale temakart	Oppdaterte kart er en forutsetning for arealplanlegging, og sikre at alle reguleringsplaner sjekkes mot disse.	2026 - 2030	BSP; kart&dig.	BSU; byutvikling	Avklare behov, kvalitetssikre kilder, ressurser	Ordinær drift
K1 2	<i>Planlegging, utbygging, forvaltning:</i> Vurdere flerfunksjonelle løsninger i plan- og utbyggingsprosjekter, som for eksempel ballbinge og overvannsbasseng	Økt fokus på areal som kan oversvømmes/oversvømmelsesareal. Aktuelt i offentlige områder.	2026 - 2030	BMU; IoU, utbygging	BSP	Kjennskap til skybruddsplenen, behov og muligheter	Ordinær drift, eller i konkrete prosjekter som krever prioritering i HØP
K1 3	<i>Planlegging, utbygging, forvaltning:</i> Arbeide for at Stavanger har gode rammevilkår for klimatilpasning gjennom aktiv påvirkning av statlige føringer, samarbeid med regionale og nasjonale aktører, og deltakelse i relevante nettverk og prosesser.	Påvirkningsarbeid opp mot regionale og nasjonale myndigheter, viktig med statlige støtteordninger (særsilt flomvernssikring mot stormflo) og kunnskapsgrunnlag (som kan brukes på lokalt nivå). Høringer, delta i referansegrupper, arbeide opp mot politisk nivå, storbynettverk m.m.	2026 - 2030	BSP, BMU.		Personalressurser,	Ordinær drift
K1 4	<i>Beredskap:</i> Utvikle beredskapsløsninger som legger til rette for varslng, mobilisering for naturhendelser som flom, skred, ekstrem nedbør, hetebølger og annet ekstremvær	Klimadata integreres i beredskapskart (relevante kilder kan være havnivå, skybruddsplanen, met, NVE fare- og aktsomhetskart, sensorer for lokale forhold).	2026 - 2030	BSP; BSU	BSP; kart&dig.	Samarbeid mellom avd., behov	Søkes ekstern finansiering, evt. kan det kreve prioritering i HØP

Nr .	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering
K1 5	<i>Involvering og samarbeid:</i> Klimarobuste innbyggere - kommunikasjons tiltak	Kommunikasjonstiltak rettet mot innbyggere som et ledd i å gjøre byen klimarobust. Eksempler på tema: sikring av egen eiendom, VA infrastruktur, egenberedskap og tiltak innen økt naturmangfold og håndtering av fremmedarter.	2026 - 2030	BMU, BSP; flere avd.	ISK; kommunikasjon	Kommunikasjonsressurser	Ordinær drift, eventuelt ekstern finansiering dersom kampanjer trenger økonomiske ressurser
K1 6	<i>Overvann/urban flom:</i> Klimatilpasset overvannshåndtering	Klimatilpasset, og i størst mulig grad naturbasert, overvannshåndtering i tråd med planene Vann i Stavanger 2024-2035.	2026 - 2030	BMU, BSP			

Relevante tilgrensende kommunale planer innenfor satsingsområde klimatilpasning:

- [Skybruddsplanen](#)
- [Skybruddsplan handlingsplan](#)
- [Vann i Stavanger 2024 – 2035 Strategiplan](#)
- [Grønn plan del 1 og del 2](#)
- [Temaplan for pollinerende insekter 2024 – 2034](#)
- [Temaplan for eiendom 2025 – 2041](#)
- [Landbruksplan – under revidering](#)
- [Strategi for samfunnssikkerhet og beredskap](#)
- [Handlingsplan for bekjempelse av fremmede arter](#)

- [Handlingsplan for bytrær - byparken](#)
- [Forvaltningsplan for trelagsskifte](#)

Naturnøytralitet og arealbruk

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
N1	Kommunen tilrettelegger for urban dyrkning	jf. grønn plan vil kommunen stimulere til flere prosjekter for naturvennlig urban dyrking i byen. Nabolagshager kan søke oppstartsmidler fra kommunen (forutsatt avsatte midler gjennom klima og miljøfond til tiltaket). Idretts og utemiljø fordeler midler og områder på egnet offentlig areal.		BMU; IoU	BMU; klima og miljø	midler gjennom klima og miljøfond	klima og miljøfond. (Skolehager har egen HØP linje)	
N2	Revidere mal for saksframlegg i plansaker	Forbedre rutiner og sikre vurderinger om natur og klima i alle politiske saker. Slik at de sammenfaller med allerede vedtatte planer (Grønn plan, KPA m.m.)		BSP; flere avd.	BMU	Oppfølging fra leder/direktør/politisk sekretariat	Interne midler	
N3	Utarbeide naturregnskap på kommunenivå	Utarbeide naturregnskap på kommunenivå og rapportere jevnlig. Bruke som styringsverktøy for å kontrollere naturnøytralitet		BSP; byutvikling, kart&dig.		Utarbeiding av nasjonal mal	Interne midler	forbedre
N4	Vurdere behov for vern av flere områder for natur og biologisk mangfold	Grønn plan foreslår flere områder for vern. Det skal vurderes om det er ytterligere områder det er aktuelt å verne, mtp. nasjonalt mål om vern av 30 % av areal. Vurdere hva som er rett verktøy å bruke for de enkelte områdene.		BMU; IoU	Statsforvalteren	Nasjonalt lovverk og nasjonale ambisjoner	Interne midler	forbedre
N5	Kommunen skal ha kunnskap om, sikre og øke kommunens naturlige karbonlager	Kommunen skal arbeide for å ivareta karbonrike arealer ..på land gjennom - Økt kunnskap om naturlige karbonlager og tiltak for å bevare og evt øke disse - Restriktiv holdning til inngrep i karbonrike areal .. i sjø gjennom kartlegging og bruk av ny kunnskap	løpende	BMU; klima og miljø (hovedansvar for faggrunnlag)	BMU; flere avd.	Politisk enighet om tiltakene og kapasitet og bevilgning	Drift, evt klima og miljøfond	Unngå

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
		..i ferskvann gjennom redusert næringstilførsel til overgjødslende innsjøer		BSP knyttet til oppgaver som planmyndighet				
N6	Innføre dialogverktøy for tidligfase i planprosesser	Tidligfaseverktøy for saksbehandler etter mal fra Bergen/Nordre Follo m. fl. sin «klimanorm». Skal sikre at utbyggingsprosjektet har klimamål (for tema arealbruk, energi, materialbruk, mobilitet og transport) som kan følges opp gjennom igjennom hele planprosessen.	Høst 2027	BSP	Klima og miljø	Tett dialog med saksbehandlere i BSP. Må koordineres/med eksisterende mal for MOP, mobilitetsplan og lovfestede krav til sluttdokumentasjonen i TEK	Klima og miljøfond (ved evt behov for ekstern konsulent)	hele pyramiden, for tidligfase primært “unngå”
N7	Operasjonalisere 3-30-300 prinsippet i kommunen	Analysere ulike nabolag og konkretisere målsetninger fra 3-30-300-prinsippene for ulike områder i kommunen og forankre dette i plankrav. - Se minst 3 trær (hver person bør kunne se minst tre trær fra boligen sin, arbeidsplassen eller skolen). - Minst 30 % trekronedekning (hvert nabolag/bydel bør ha minst 30 % dekning av trekroner). - Maks 300 meter til grøntområde (alle bør ha maks 300 meter gangavstand til et grønt område av god kvalitet (park, naturpregede arealer og grønn korridor).		BSP, BMU; IoU	BSP; kart&dig.	Areal nok	Interne midler	
N8	Planting av trær i områder pekt ut i 3-30-300	Utførselsdelen av 3-30-300 kartlegging.		BMU; IoU		Tett samarbeid med andre aktører, om mulighet for planting i sammenheng med andre arbeider. Bevaring av	Krever prioritering i HØP- Riktig etablering av trær i gater er svært kostnadskreve	forbedre

Nr.	Forslag tiltak ny handlingsplan	Beskrivelse av tiltak	Tidsrom	Ansvarlig (tiltakseier)	I samarbeid med	Kritiske suksessfaktorer	Kostnad og finansiering	UFF
						eksisterende og nyplanta trær er en viktig faktor i å nå målet.	nde. Avsatt kr 1 mill. per år i 2026 og 2027 i HØP til treplanting for å følge opp 3-30-300.	
N9	Videreutvikling av naturpotensialkart som grunnlag for naturrestaurering	Naturpotensialkartet som viser områder med ødelagt natur eller lite naturverdier med potensiale for restaurering må revideres og detaljeres basert på nytt kunnskapsgrunnlag. Eiendomstilgjengelighet og potensielle restaurerings- og økosystemtiltak må innarbeides. Ut fra dette bør det lages en prioriteringsliste for kommunale restaureringsprosjekter.		BSP; overordnet plan, BMU; IoU IU	BSP Kart og digitale tjenester	Metodeutvikling for kartfesting, relevant kartfesta informasjon, bevilgninger til restaureringsprosjekter	Driftsmidler	Forbedre

Relevante tilgrensende kommunale planer innenfor satsingsområde naturnøytralitet og arealbruk:

- [Grønn plan del 1](#)
- [Grønn plan del 2](#)
- [Landbruksplan](#) (under arbeid)
- [Handlingsplan for landbruk i Stavanger kommune](#)
- [Temaplan for pollinerende insekter 2024-2034](#)
- [Handlingsplan for bekjempelse av fremmede arter](#)
- [Temaplan for havbruk](#)